

2016

Raport Anual privind activitatea Curții Supreme de Justiție

Proiectul „Consolidarea eficienței justiției și acordarea sprijinului profesiei de avocat în Republica Moldova”

Funded
by the European Union
and the Council of Europe

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Implemented
by the Council of Europe

Curtea Supremă de Justiție a Republicii Moldova

Cuprins:

I. Analiza generală a activității instanței, pe anul 2016	3
1.1. Rolul instanței supreme în unificarea practicii judiciare.....	3
1.2. Transparența și accesul liber la justiție.....	11
1.3. Formarea profesională a magistraților și colaboratorilor instanței.....	13
II. Exercițarea actului de justiție.....	15
2.1. Prezentare generală indicatorilor statistici relevanți.....	15
2.2. Analiza activității Colegiului Penal.....	29
2.3. Analiza activității Colegiului Civil, Comercial și de Contencios Administrativ.....	36
III. Activitatea subdiviziunilor Curții Supreme de Justiție.....	46
3.1. Direcția documentare și evidență procesuală.....	46
3.2. Direcția generalizare și sistematizare a practicii judiciare.....	53
3.3. Direcția monitorizare și relații cu publicul.....	55
3.4. Direcția drepturile omului și cooperare externă.....	57
3.5. Direcția resurse umane.....	58
3.6. Direcția asigurare organizatorică și economico-administrativă..	59
IV. Concluzii	60

Aprobat prin Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție nr.5 din 20 februarie 2017

Capitolul I. Analiza generală a activității instanței, pe anul 2016

În perioada de referință, organul suprem al puterii judecătorești și-a desfășurat activitatea, în conformitate cu atribuțiile ce îi revin, în baza Legii cu privire la Curtea Supremă de Justiție nr.789-XIII din 26.03.1996, stabilindu-și următoarele obiective:

- eficientizarea activității de efectuare a justiției, la examinarea recursurilor ordinare, a recursurilor în anulare și a cererilor de revizuire, în condițiile prevăzute de lege;
- asigurarea aplicării corecte și uniforme a legislației, de către instanțele judecătorești;
- acordarea asistenței metodice judecătorilor, în chestiunile de aplicare a legislației;
- perfecționarea formelor și metodelor de acordare a asistenței metodice;
- perfecționarea formelor de interacțiune cu publicul și de asigurare a transparenței actului de justiție.

Pe parcursul anului 2016, pe rolul Curții Supreme de Justiție, din totalitatea celor 13 096 de proceduri înregistrate, au fost soluționate 12097 de cauze, ceea ce reprezintă 92%, iar cele 999 de cauze pendinte reprezintă restanța, la data de 31 decembrie 2016, care se va reporta, pentru anul 2017.

Astfel, se atestă o creștere neesențială a volumului de activitate, față de aceeași perioadă a anului 2015, cu 475 de proceduri sau 4%. Totodată, se observă descreșterea numărului dosarelor nesoluționate, la finele anului, față de anul precedent.

Descrierea detaliată a datelor statistice, se regăsește mai jos, în prezentarea activității instanței, la compartimentul *Exercitarea actului de justiție*.

1.1. Rolul instanței supreme în unificarea practicii judiciare

Hotărâri explicative

În conformitate cu art. 2 lit. c), art.16 lit. c) din Legea cu privire la Curtea Supremă de Justiție nr.789-XIII din 26.03.1996, Plenul Curții Supreme de Justiție elaborează și adoptă hotărâri explicative, în chestiuni de practică judiciară, în vederea aplicării uniforme a legislației materiale și procesuale, de către toate instanțele judecătorești.

Plenul Curții Supreme de Justiție a adoptat, pe parcursul anului 2016, următoarele hotărâri explicative:

1. Hotărârea nr. 1 din 25.04.2016 „Cu privire la aplicarea unor prevederi ale legislației privind dreptul de autor și drepturile conexe”.

Hotărârea în cauză vizează aplicarea normelor juridice civile, referitor la dreptul de autor, îndeosebi aplicarea Legii nr. 139 din 02.07.2010 privind dreptul de autor și drepturile conexe.

Dreptul de autor este un sistem de norme juridice ce protejează drepturile patrimoniale și cele personale nepatrimoniale (morale) ale autorilor creației intelectuale (literare, artistice și științifice), care au fost exprimate într-o formă concretă, perceptibilă simțurilor omenești, indiferent dacă acestea au fost aduse la cunoștință publicului, precum și drepturile conexe (drepturile interpreților, producătorilor de fonograme, producătorilor de videograme și organizațiilor de difuziune, prin eter sau prin cablu).

Hotărârea explicativă include recomandări referitoare la:

- legislația pertinentă în domeniu, inclusiv convențiile și acordurile internaționale, precum și directivele europene în domeniul dreptului de autor și a drepturilor conexe;
- competența instanțelor, la examinarea litigiilor respective, inclusiv a celor cu element de extraneitate;
- taxa de stat;
- persoanele care pot iniția procese ce vizează încălcarea dreptului de autor;
- probele ce urmează a fi prezentate instanței de judecată, de către organismele de gestiune colectivă a drepturilor de autor;
- asigurarea probelor și aplicarea măsurilor de asigurare a acțiunii;
- încasarea remunerației pentru dreptul de autor;
- termenul de protecție a dreptului de autor;
- termenele de examinare a litigiilor, privind dreptul de autor;
- executarea hotărârilor ce vizează dreptul de autor.

2. Hotărârea nr. 3 din 25.04.2016 „Cu privire la practica judiciară de examinare a pricinilor civile cu element de extraneitate”.

Hotărârea în cauză a fost adoptată, în scopul aplicării corecte și uniforme a legislației, care se referă la examinarea pricinilor cu element de extraneitate.

Hotărârea explică noțiunea *elementului de extraneitate*, reprezentând o împrejurare de fapt, datorită căreia, un raport juridic litigios are legătură cu două sau mai multe sisteme de drept. Elementul de extraneitate nu constituie un element de structură distinct al raportului juridic, alături de subiect, obiect și conținut, ci oricare dintre acestea pot constitui un element de extraneitate.

Hotărârea în cauză mai include explicații cu privire la:

- principiul regimului național, în cadrul procedurii judiciare civile;
- legislația pertinentă în domeniu, inclusiv convențiile și acordurile internaționale, acordurile bilaterale, privind asistența juridică, încheiate de RM cu alte state;
- capacitatea procedurală de folosință și capacitatea de exercițiu, inclusiv procedurală, a cetățenilor străini și a apatrizilor;

- capacitatea de folosință a organizației străine și a organizației internaționale;
- acțiunile intentate altor state și organizațiilor internaționale;
- imunitatea diplomatică;
- legea aplicabilă, la judecarea pricinilor civile, cu element de extraneitate;
- exigențele pentru probele, în procesele civile, cu element de extraneitate, legalizarea probelor;
- competența instanțelor judecătorești, în procesele cu element de extraneitate, inclusiv și competența exclusivă a instanțelor judecătorești ale Republicii Moldova.

De asemenea, la hotărâre este anexat Registrul tratatelor bilaterale privind asistența juridică, încheiată între RM și alte state, la situația din 08.12.2015.

3. Hotărârea nr.4 din 26.09.2016 „Cu privire la aplicarea de către instanțele judecătorești a unor prevederi ale legislației electorale” (în afara Planului de activitate).

Grație operării unor modificări în legislația electorală, precum și în scopul aplicării uniforme a legislației, la soluționarea litigiilor electorale, a fost elaborată o nouă hotărâre explicativă, cu această tematică.

Litigiul electoral poate fi definit, ca un conflict care are la bază motive electorale și constituie obiectul unui proces judiciar. În același timp, prin litigii electorale se înțeleg nu numai conflictele ce țin de competența instanțelor de judecată, ci orice conflict apărut în cadrul organizării sau desfășurării alegerilor, referendumului și care poate fi examinat, în limitele competenței sale, și de organele electorale.

Hotărârea explicativă în cauză include explicații referitoare la:

- sistemul organelor electorale;
- actele și acțiunile (inacțiunile) organelor electorale și modul de contestare a lor;
- competența instanțelor judecătorești, în examinarea litigiilor electorale, inclusiv a celor din Unitatea Teritorială autonomă Găgăuzia;
- cazurile în care este necesară respectarea procedurii prealabile;
- exigențele pentru conținutul cererii de chemare în judecată, în această categorie de litigii;
- persoanele care au calitatea de subiect al raporturilor juridice electorale și care se pot adresa în instanțele judecătorești, pentru apărarea drepturilor sale subiective;
- componența participanților la proces, în această categorie de litigii, inclusiv intervenirea în proces a altor persoane;
- termenele și procedura de examinare a litigiilor electorale;
- specificul reprezentării, în această categorie de litigii;
- sarcina probațiunii;

– termenele de examinare a contestațiilor, precum și termenele și căile de atac ale hotărârilor judecătorești;

– actele ce urmează a fi prezentate instanțelor judecătorești, întru confirmarea legalității alegerilor locale.

În același timp, ținând cont de faptul că, la 04.03.2016, Curtea Constituțională a pronunțat Hotărârea privind controlul constituționalității unor prevederi ale Legii nr. 1115-XIV din 05.07.2000 ce vizează modificarea și completarea Constituției Republicii Moldova (modul de alegere a Președintelui RM), prin care a fost restabilit dreptul cetățenilor Republicii Moldova de a-și alege Președintele, în hotărâre s-a explicat și procedura examinării litigiilor, care pot apărea în cadrul alegerilor prezidențiale.

Totodată, la hotărâre este anexată lista actelor legislative și normative interne, precum și a actelor internaționale din domeniu.

În perioada de referință, Plenul Curții Supreme de Justiție a actualizat o hotărâre explicativă:

4. Prin Hotărârea Plenului nr. 2 din 25.04.2016, a fost modificată și completată *Hotărârea Plenului nr. 9 din 09.12.2013 „Privind practica aplicării de către instanțele judecătorești a legislației ce ține de recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești și a hotărârilor arbitrale străine”.*

În legătură cu operarea unor modificări în Codul de procedură civilă, prin Legea nr. 135 din 03.07.2015, în vigoare din 14.08.2015, a apărut necesitatea revizuirii explicațiilor oferite de Plenul CSJ, care se referă la recunoașterea și executarea hotărârilor arbitrale străine.

Inițial, s-a decis completarea Hotărârii Plenului CSJ nr. 2 din 30.03.2015 „Cu privire la aplicarea de către instanțele de judecată a prevederilor legale, la soluționarea unor chestiuni în cadrul examinării litigiilor, în care părțile au încheiat convenția de arbitraj”. Dar, ulterior, s-a considerat că este mai binevenit de a introduce modificările de rigoare nu în Hotărârea Plenului CSJ nr. 2 din 30.03.2015, dar în Hotărârea nr. 9 din 09.12.2013 „Privind practica aplicării de către instanțele judecătorești a legislației ce ține de recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești și a hotărârilor arbitrale străine.”

Actuala hotărâre a delimitat hotărârea veche în 2 părți. Astfel, în Primul Capitol au rămas toate explicațiile care se refereau la „Recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești străine”, nefiind operate modificări, decât de genul excluderii sintagmelor cu privire la executarea hotărârilor arbitrale străine.

Celelalte explicații din Hotărârea veche au fost excluse. Capitolul actual vizează „Recunoașterea și executarea hotărârilor arbitrale străine”, având un conținut nou integral, începând cu p. 11 din hotărâre.

În hotărâre au fost incluse Principiile interpretării Convenției de la New York. Totodată, instanțele de judecată au fost orientate să țină cont de „Ghidul privind interpretarea Convenției pentru recunoașterea sentințelor arbitrale străine de la New York din 1958. Manual pentru Judecători”, elaborat sub egida Curții Permanente de la Haga.

În același timp, a fost revizuită redacția mai multor puncte, fiind acceptate și unele opinii din avizele parvenite.

De rând cu principiile interpretării Convenției de la New York, hotărârea mai conține explicații ce se referă la:

- corelația dintre Convenția de la New York și legislația națională;
- condițiile pentru ca o hotărâre arbitrală să fie susceptibilă de recunoaștere și executare, pe teritoriul RM;
- persoanele care pot solicita recunoașterea și executarea hotărârilor arbitrale străine;
- instanțele competente, în soluționarea cererii de recunoaștere și executare a hotărârii arbitrale străine;
- cerințele ce se raportează la legalizarea actelor;
- procedura de examinare a cererii privind recunoașterea și executarea hotărârii arbitrale străine;
- limitele controlului judiciar;
- temeiurile de refuz, în executarea hotărârii arbitrale străine, inclusiv cele invocate din oficiu.

S-a descifrat pe larg noțiunea de „ordine publică”, fiind prezentate unele exemple din practica europeană (selectate din Ghidul privind interpretarea Convenției de la New York, din 1958), când s-a refuzat executarea pe acest temei și când, dimpotrivă, s-a dispus executarea, în pofida invocării acestui temei.

În același timp, proiectul a fost completat cu 3 anexe, care cuprind:

- a) Lista statelor, pentru care se cere supralegalizarea actelor;
- b) Lista statelor, pentru care se cere apostila;
- c) Lista Tratatelor bilaterale, privind asistența juridică, încheiate între RM și alte state.

5. Hotărârea nr. 5 din 19.12.2016 „Cu privire la abrogarea unor hotărâri ale Plenului Curții Supreme de Justiție”.

Prin hotărârea în cauză au fost abrogate 9 hotărâri explicative cu caracter penal ale Plenului Curții Supreme de Justiție și ale Judecătoriei Supreme a Republicii Moldova, care și-au pierdut actualitatea.

6. Hotărârea „Cu privire la aplicarea legislației referitoare la răspunderea penală pentru abuzul de putere sau abuzul de serviciu, excesul de putere sau depășirea atribuțiilor de serviciu, precum și neglijența în serviciu” a fost adoptată în primă lectură.

De asemenea, adoptarea a două proiecte de hotărâri explicative ale Plenului cu caracter civil CSJ, planificate pentru anul 2016 („***Hotărârea cu privire la practica judiciară de examinare a litigiilor legate de încasarea datoriilor pentru prestarea serviciilor locativ-comunale și a altor servicii***”, precum și „***Hotărârea explicativă cu privire la soluționarea litigiilor legate de protecția consumatorilor***”), a fost amânată, în legătură cu unele modificări, care urmează a fi operate în legislație.

Adoptarea proiectului de hotărâre explicativă „Cu privire la aplicarea unor prevederi ale legislației civile privind proprietatea industrială”, redenumit „***Cu privire la aplicarea unor prevederi ale legislației în domeniul protecției mărcilor***” a fost

amânată pentru anul 2017, deoarece, din anumite considerente, nu a avut loc ședința Consiliului științific. Actualmente, proiectul este definitivat și gata pentru adoptare în Plen.

Avize consultative

Pe parcursul anului 2016, au fost înregistrate 38 de demersuri cu privire la emiterea Avizelor consultative, în condițiile art. 12² CPC, dintre care: 4 demersuri au fost admise, 33 demersuri – respinse și 1 (un) demers constituie o restanță.

Astfel, judecătorii Colegiului Civil, Comercial și de Contencios Administrativ au pregătit, iar Plenul Curții Supreme de Justiție a adoptat următoarele Avize consultative:

- Avizul consultativ nr. 4ac-9/16 din 25.04.2016 cu privire la modul de aplicare cumulativă a art. 359 alin. (2), art. 385 alin. (2) și art. 14 CPC;
- Avizul consultativ nr. 4ac-13/16 din 25.04.2016 cu privire la modul de aplicare a art. 448 din Codul de procedură civilă și Legii nr. 29 din 06.03.2012;
- Avizul consultativ nr. 4ac-14/16 din 13.06.2016 cu privire la calitatea procesuală a S.A. „Termoelectrica”, în exercitarea acțiunii oblice;
- Avizul consultativ nr. 4ac-25/15 din 26.09.2016 cu privire la modul de aplicare a art. 169 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură civilă, în raport cu prevederile art. 4 lit. a) din Legea contenciosului administrativ și art. 23 din Legea cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică.

Recomandări cu privire la unificarea practicii judiciare

În perioada de referință, Curtea Supremă de Justiție a elaborat următoarele recomandări, în scopul unificării practicii judiciare:

- Recomandarea nr. 84 din 20.01.2016 cu privire la aplicarea dispozițiilor legale ce vizează autorizarea pătrunderii forțate în domiciliul/încăperile debitorului, în cazul asigurării acțiunii, precum și modalitatea transmiterii bunurilor sechestrate la păstrare;
- Recomandarea nr.85 din 20.01.2016 cu privire la modul de aplicare a art. 11 din Legea contenciosului administrativ nr. 793 din 10 februarie 2000;
- Recomandarea nr. 86 din 20.01.2016 cu privire la practica aplicării art.248 alin.(5) din Legea insolvenței nr.149 din 29.06.2012;
- Recomandarea nr. 87 din 22 februarie 2016 cu privire la modul de aplicare a art.30 alin.(1) și (2) din Legea privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător;
- Recomandarea nr. 88 din 25 februarie 2016 cu privire la modul de aplicare a unor dispoziții legale, la soluționarea pricinilor ce țin de prestarea serviciilor publice de gospodărie comunală;
- Recomandarea nr. 89 din 20 aprilie 2016 cu privire la practica examinării cererilor de separare a bunurilor din masa debitoare, în temeiul art. 48 Legea insolvenței nr. 149 din 29.06.2012;

- Recomandarea nr. 90 din 15.07.2016 cu privire la punerea în aplicare a Legii nr. 76 din 21.04.2016 cu privire la reorganizarea instanțelor judecătorești;
- Recomandarea nr. 91 din 19 septembrie 2016 cu privire la modul de interpretare/aplicare a unor dispoziții din Regulamentul privind organizarea activității de inspectare financiară;
- Recomandarea nr. 92 din 19 septembrie 2016 cu privire la examinarea de către instanțele de judecată a litigiilor, care au ca obiect modificarea cuantumului pensiei de întreținere a copilului minor, prin prisma art. 75 din Codul familiei;
- Recomandarea nr. 95 din 6 decembrie 2016 cu privire la aplicarea dispozițiilor legale ce vizează contractul de credit/împrumut, încheiat cu organizațiile de microfinanțare;
- Recomandarea nr. 93 din 22 septembrie 2016 cu privire la procedura de soluționare a cererii de recuzare, înaintată în mod repetat;
- Recomandarea nr. 94 din 28 noiembrie 2016 cu privire la aplicarea prevederilor din Codul de procedură penală, care reglementează unele aspecte ce țin de reprezentarea în instanța judecătorească a inculpaților de către avocații aleși.

Sesizările Plenului Curții Supreme de Justiție la Curtea Constituțională

În anul 2016, Plenul Curții Supreme de Justiție a sesizat Curtea Constituțională, privind efectuarea controlului constituționalității prevederilor unor acte normative și interpretarea articolelor din Constituția Republicii Moldova, și anume:

- Hotărârea Plenului CSJ nr. 6 din 08 februarie 2016 cu privire la adoptarea sesizării privind efectuarea controlului constituționalității dispozițiilor art. 37⁷ alin. (5) și art. 37¹⁵ din Legea instituțiilor financiare nr. 550-XIII din 21.07.1995. Sesizarea a fost respinsă, prin Hotărârea Curții Constituționale nr.11 din 11.05.2016;
- Hotărârea Plenului CSJ nr. 7 din 08 februarie 2016 cu privire la adoptarea sesizării ce ține de verificarea constituționalității prevederilor art. 1 alin. (2) și art. 4 alin. (4) din Legea nr. 333 din 10.11.2006 privind statutul ofițerului de urmărire penală. Sesizarea a fost declarată inadmisibilă, prin Decizia Curții Constituționale nr.7 din 26.02.2016;
- Hotărârea Plenului CSJ nr. 8 din 12 martie 2016 cu privire la sesizarea Curții Constituționale, referitor la interpretarea art. 116 alin. (2), (4) și art. 136 alin. (1) din Constituție. Sesizarea a fost admisă, prin Hotărârea Curții Constituționale nr.12 din 12.05.2016.

De menționat că un demers al președintelui instanței, privind sesizarea Curții Constituționale despre constituționalitatea alin. (2) art. IV din Legea pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr. 126 din 09.06.2016, publicată în Monitorul Oficial nr.204-205/441 din 12.07.2016, prin care a fost modificată și completată Legea privind organizarea judecătorească, a fost respins, ca neîntemeiat (încheierea nr.4s-4/16).

Suport didactic pentru judecători

În perioada de referință, cu concursul judecătorilor Curții Supreme de Justiție, au fost elaborate și lansate următoarele suporturi didactice, pentru comunitatea juridică:

- „*Ghidul cu privire la individualizarea pedepsei penale pentru infracțiunile de corupere pasivă (art. 324 CP), corupere activă (art. 325 CP) și trafic de influență (art. 326 CP)*”, care a apărut cu sprijinul Asociației Barourilor Americane/Inițiativa pentru Supremația Legii și a fost finanțat printr-un grant, acordat de către Departamentul de Stat al Statelor Unite ale Americii.

- „*Pregătirea cauzelor civile pentru dezbateri judiciare*”, ediția a II-a, adnotată și completată, inclusiv cu jurisprudența relevantă și recentă a Curții Europene a Drepturilor Omului. Lucrarea a fost elaborată, pentru a deveni un îndrumar și o sursă importantă de soluții pentru judecători, avocați, procurori și alți juriști, la înfăptuirea justiției civile. La fel, unul din scopurile autorilor a fost și dezvoltarea jurisprudenței uniforme și previzibile.

Suportul conține șapte capitole, care se intitulează astfel:

Titlul I: Procedura contencioasă

Titlul II: Procedura specială

Titlul III: Procedura insolvenței

Titlul IV: Procedura de recunoaștere și executare a hotărârilor judecătorești și arbitrale străine

Titlul V: Procedura de contestare a hotărârilor arbitrale

Titlul VI: Procedura de eliberare a titlurilor de executare silită a hotărârilor arbitrale

Titlul VII: Implicarea instanțelor de judecată în procedura de executare silită.

- „*Comentariu privind hotărârile Curții Europene a Drepturilor Omului împotriva Republicii Moldova*”, care constituie un comentariu, pe articole, al Convenției, cu o analiză detaliată a cauzelor împotriva Republicii Moldova. Această monografie vine și cu soluții practice, care să conducă la diminuarea numărului de condamnări ale RM la CEDO.

Asistența metodică în chestiunile de aplicare a legislației

În conformitate cu Orarul deplasării judecătorilor Curții Supreme de Justiție în judecătorii, pentru acordarea asistenței metodice, aprobat prin hotărârea Plenului nr. 3 din 8 februarie 2016, judecătorii Curții Supreme de Justiție au participat, împreună cu judecătorii curților de apel, la seminarele zonale, în cadrul cărora a fost supusă discuției tematica juridică cu privire la erorile judiciare, comise de către instanțele de judecată, inclusiv în contextul hotărârilor CtEDO versus Moldova.

În cadrul Institutului Național al Justiției, cu concursul magistraților Curții Supreme de Justiție, au fost organizate cursuri de instruire continuă a judecătorilor din instanțele de fond și curțile de apel.

1.2. Transparența și accesul liber la justiție

Curtea Supremă de Justiție, în cadrul activității desfășurate, pe parcursul anului 2016, ca și în anii precedenți, a urmărit în mod constant realizarea obiectivului ce vizează asigurarea respectării principiului liberului acces la actul de justiție.

Astfel, pe parcursul ultimilor 3 ani de activitate, au avut loc schimbări esențiale în interiorul instituției. În aceste acțiuni se înscrie și modalitatea prezentării informației pentru justițiabili și publicul larg, pe pagina de internet a instanței, inclusiv prin publicarea informațiilor ce țin de procesele judiciare, aflate pe rol.

În acest mod, începând cu anul 2013, instanța dispune de o versiune nouă a paginii oficiale, care diferă de portalurile altor instanțe judecătorești naționale, fiind adaptată la necesitățile instanței.

Pe parcursul perioadei de referință, a fost aprobată următoarea structură a paginii web a Curții Supreme de Justiție - **www.csj.md**:

1. **Despre Curtea Supremă de Justiție.** Compartimentul cuprinde informații despre:

- Cadrul legal (Scurtă descriere a legislației cu privire la organizarea judecătorească și statutul judecătorului; acte normative interne care vizează și publicul larg);

- Componentă și organizare;

- Lista judecătorilor Curții Supreme de Justiție;

- Modalitatea de acces în sediile Curții Supreme de Justiție;

- Mass-media și relații cu publicul;

- Achiziții publice;

- Posturi vacante;

- Lista arbitrajelor;

- Publicații (Biblioteca CSJ și Buletinul CSJ).

2. **Legislația Republicii Moldova.** Compartimentul îl va redirecționa pe utilizator la Registrul de Stat al Actelor Juridice al Republicii Moldova.

3. **Complete de judecată.** Compartimentul conține informații despre completele judecătorești permanente.

4. **Lista cererilor pendinte.** Compartimentul cuprinde informații despre: numărul de înregistrare a cererilor, data înregistrării, numărul atribuit dosarului la Curtea Supremă de Justiție; statutul cererii (înregistrată/dosar repartizat); tipul dosarului (civil/penal); părțile la proces; recurent; obiectul litigiului; procedura de examinare.

5. **Agenda ședințelor de judecată.** Compartimentul cuprinde informații despre agenda Plenului Curții Supreme de Justiție; completele formate pentru examinarea contestațiilor împotriva hotărârilor CSM și CSP, Plenului Colegiului penal, Colegiului penal și Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ. Agenda cuprinde informații despre numărul dosarului; părțile dosarului; instanța care a examinat dosarul anterior Curții Supreme de Justiție; data, ora și sala ședinței preconizate; completul de judecători care va examina cauza; procedura de examinare; rezultatul examinării cauzei; data publicării informației.

6. **Jurisprudența Curții Supreme de Justiție.** Compartimentul cuprinde informații despre hotărârile, deciziile și alte soluții pronunțate de către Plenul Curții

Supreme de Justiție, completele formate pentru examinarea contestațiilor împotriva hotărârilor CSM și CSP, Plenul Colegiului penal, Colegiul penal și Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ. Vor fi publicate date cu privire la numărul dosarului examinat, data examinării, părțile dosarului, obiectul litigiului/infracțiunea încriminată, problema de drept soluționată de Curte, procedura de examinare.

În același compartiment va fi inclusă arhiva digitalizată a Curții Supreme de Justiție și un motor de căutare analitică a jurisprudenței Curții.

7. **Jurisprudența CEDO.** Compartimentul cuprinde indici de căutare a jurisprudenței CEDO; un motor de căutare a jurisprudenței CEDO; hotărâri integrale sau rezumate ale hotărârilor CEDO.

8. **Recomandările Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei;**

9. **Unificarea practicii judiciare.** Compartimentul cuprinde informații cu privire la mecanismele de unificare a practicii judiciare: recomandările CSJ, avizele consultative; hotărârile explicative ale Plenului CSJ, deciziile asupra cererilor de recurs în interesul legii; jurisprudență importantă în cauze civile și penale; proiecte de hotărâri explicative ale Plenului supuse dezbaterilor publice.

10. **Contacte.** Compartimentul cuprinde datele de contact ale structurilor instituției, precum și rechizite bancare pentru achitarea taxei de stat în bugetul de stat.

În acest mod, pe pagina web – www.csj.md se publică toate actele judecătorești pronunțate de către Plenul Curții Supreme de Justiție, Plenul Colegiului penal și colegiile Curții Supreme de Justiție, cu excepția încheierilor de amânare a ședințelor sau de suspendare a procesului.

În același timp, se interzice publicarea pe pagina web a actelor judecătorești dacă, în prima instanță, apel ori recurs, s-a dispus examinarea cauzelor în ședință secretă, precum și a actelor judecătorești pronunțate în cauzele care, potrivit legii, trebuie examinate în ședință secretă. Dacă completul de judecată competent al Curții Supreme de Justiție va decide că prima instanță sau instanța de apel a dispus, cu încălcarea legii, examinarea cauzei în ședință secretă, decizia Curții Supreme de Justiție va fi publicată.

De asemenea, se interzice publicarea pe pagina web a actelor judecătorești pronunțate în cauzele cu privire la infracțiunile sexuale, precum și în situațiile când va decide astfel completul de judecată, în baza raționamentelor prevăzute de art. 18. alin. (2) din CPP și art. 23 alin. (3) din CPC.

În cazurile de interzicere a publicării deciziilor, pe pagina web se va publica un document care va conține doar numărul dosarului/deciziei, data pronunțării ei și mențiunea că publicarea actului judecătoresc nu este posibilă, din motivele prevăzute la art. 18. alin. (2) din CPP și art. 23 alin. (3) și (7) din CPC.

În același timp, s-a dispus anonimizarea/depersonalizarea datelor cu privire la locul și data nașterii, domiciliu, codul personal (IDNP) și patronimic la publicarea actelor judecătorești.

Publicarea numelui, a prenumelui, a denumirilor societăților comerciale și instituțiilor publice se va efectua în continuare fără modificări.

Astfel, Curtea va continua aceeași practică în materie de publicare a deciziilor sale, rămânând neschimbată și politica cu privire la transparența maximă a actului de justiție efectuat de instanța supremă.

În consecință, justițiabilii, întreaga societate și mass-media vor continua să aibă acces la jurisprudența Curții și să beneficieze de mijloacele de căutare a soluțiilor judecătorești.

La data de 26 ianuarie 2017, a avut loc lansarea arhivei digitalizate a Curții Supreme de Justiție. Proiectul a fost finanțat în comun, de către Agenția SUA pentru Dezvoltare Internațională (USAID), Ministerul Afacerilor Externe al Republicii Estonia, prin mecanismul „Cooperare pentru Dezvoltare”, fiind implementat de patru companii estoniene: Academia de Guvernare Electronică (e-Guvernare), Societatea pe Acțiuni „Andmevara”, Societatea cu Răspundere Limitată „Ratus” și Societatea cu Răspundere Limitată „Arhivele Întreprinderilor din Estonia”.

Baza de date conține informații privind hotărârile Curții Supreme de Justiție, pronunțate în perioada 1976-2013, totalizând un număr de 178 420 de hotărâri judecătorești. Toate hotărârile, pe suport de hârtie și scrise de mână, cu excepția celor cu caracter secret, au fost digitalizate și pot fi accesate și vizualizate în format PDF (arhiva.csj.md), pe site-ul www.csj.md. Cel mai vechi dosar datează cu 7 ianuarie 1976 (sentința nr. 2-177/76). Acest proiect a durat din august 2015 până în ianuarie 2017, cu activități desfășurate în incinta Curții Supreme de Justiție.

Pe parcursul anului 2016, în cadrul proiectului „Consolidarea eficienței justiției și acordarea sprijinului profesiei de avocat în Republica Moldova”, care face parte din Cadrul de cooperare programatică UE/CoE cu țările Parteneriatului Estic 2015-2017, instanța a efectuat un sondaj în rândul avocaților, având drept scop stabilirea percepției avocaților cu privire la activitatea Curții Supreme de Justiție, în ultimii 5 ani.

Întrebările au fost axate asupra a 6 domenii principale, selectate pentru a cumula informații necesare, în vederea îmbunătățirii calității serviciilor judiciare și a sporirii performanțelor instanței. Totodată, instanța a mizat pe susținerea Uniunii Avocaților, pentru a distribui chestionarele tuturor avocaților din țară, în vederea obținerii rezultatelor în termene restrânse – de la 28 aprilie până la 01 iunie 2016. De asemenea, chestionarele au fost distribuite avocaților, care se prezentau în incinta instanței. Cu regret, instanța a colectat doar 18 chestionare. Astfel, sondajul efectuat în rândul avocaților a eșuat.

În același timp, e de remarcat impactul pozitiv al activității Sălilor de audiență, amplasate în ambele sedii ale instanței, care funcționează conform principiului „*ghișeului unic*”. În acest mod, justițiabilii obțin toate informațiile și serviciile necesare, în timp restrâns și prin căi comode.

1.3. Formarea profesională a magistraților și colaboratorilor instanței

În anul 2016, judecătorii au participat la programele de formare continuă, organizate sub formă de seminarii, în cadrul Institutului Național al Justiției, după cum urmează:

- „*Particularitățile investigării și examinării infracțiunilor în domeniul transporturilor*”;

- „*Cooperare instituțională între Curțile Supreme francofone și sistemul francez de recuperare a produsului infracțional*”;

- „Particularitățile examinării cauzelor ce rezultă din legislația cu privire la protecția concurenței. Practica judiciară”;
- „Practica instanțelor naționale privind examinarea litigiilor care apar în cadrul încheierii, modificării și încetării contractului individual de muncă”;
- „Asigurarea uniformității practicii judiciare – sarcina Curților Supreme”;
- „Consolidarea capacității sistemelor judiciare de a asigura accesul femeilor la justiție”;
- „Aspecte practice privind examinarea cauzelor, pe baza probelor administrate, în faza de urmărire penală (art.364¹ CPP)”;
- „Instrumentarea și judecarea cauzelor de corupție și a celor conexe”;
- „Aplicarea legii, la examinarea cauzelor despre succesiune”;
- „Dreptul de proprietate și bună-credință. Dreptul de suprafață, servitute și vecinătate”;
- „Atelier de lucru internațional, în domeniul proprietății intelectuale”;
- „Acțiunile ce reies din aplicarea Legii cu privire la asigurări nr.407 din 21.12.2006”;
- „Particularitățile aplicării noului mecanism de reparare, de către Stat, a prejudiciului cauzat, prin încălcarea termenului rezonabil a cauzei sau executarea hotărârii”;
- „Jurisprudența națională și CtEDO, în domeniul prevenirii și combaterii discriminării, rasismului și intoleranței. Codul de etică a judecătorului, în plan național și internațional”;
- „Dreptul administrativ – procedura necontencioasă și contenciosul administrativ”;
- „Particularitățile de examinare a sesizărilor, modul și tactica de investigare a infracțiunilor ecologice. Convenția de la Aarhus”;
- „Particularitățile examinării cauzelor civile privind decăderea din drepturile părintești și stabilirea domiciliului copilului minor. Obligațiile pozitive și coordonarea activității autorităților, în litigiile cu privire la custodia copiilor”;
- „Implementarea legislației Republicii Moldova cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie”;
- „Răspunsul justiției la traficul de copii și a violenței domestice: metode avansate de combatere, prin abordare multidisciplinară”;
- „Consolidarea cadrului legal și practicii judiciare pentru aplicarea uniformă a nulităților absolute în procesul penal, prin prisma art.6 CEDO”;
- „Protecția victimei în procesul penal”;
- „Analiza juridică a cazurilor penale, prin aplicarea tehnicii de relaționare, ca metoda juridică de lucru, pentru întocmirea, ordonarea și aprecierea complexă a actelor, în cazurile penale”;
- „Conlucrarea organelor de urmărire penală și efectivitatea urmăririi penale”;
- „Investigarea și judecarea infracțiunii de escrocherie”.

Totodată, în perioada octombrie-decembrie 2016, în incinta instanței a fost organizat cursul de instruire „Principiile aplicării jurisprudenței CtEDO în ordinea juridică internă”, în calitate de participanți fiind atât judecătorii, cât și funcționarii publici.

Capitolul II. EXERCITAREA ACTULUI DE JUSTIȚIE

2.1. Prezentare generală indicatorilor statistici relevanți

a) volum de activitate

În anul 2016, pe rolul Curții Supreme de Justiție, din totalitatea dosarelor înregistrate – de 13 096 de cauze, au fost soluționate 12097 de cauze, ceea ce reprezintă un procent de soluționare de 92%, iar cele 999 de cauze pendinte reprezintă restanța, la data de 31 decembrie 2016, care se va reporta pentru anul 2017.

În tabelul următor se evidențiază menținerea valorii indicatorilor, la un nivel înalt, pe parcursul anului 2016:

2016	I. Cauze pendinte, la 1 ianuarie	II. Cauze noi înregistrate, pe parcursul anului	III. Cauze soluționate, pe parcursul anului	IV. Cauze pendinte, la 31 decembrie (restanța)	VII. Rata de variație a stocului de cauze pendinte	VIII. Durata lichidării stocului de cauze pendinte
1. Total cauze civile	359	4 131	4 191	299	101,5%	26
2. Total cauze comerciale	74	922	926	70	100,4%	28
3. Total cauze insolvențabilitate	65	1 140	1 120	85	98,2%	28
4. Total cauze de contencios administrativ	172	2 136	2 175	133	101,8%	22
5. Total cauze penale	466	2 443	2 506	403	102,6%	59
6. Total alte categorii	4	1 184	1 179	9	99,6%	3
6.1 Cereri, la care nu s-a dat curs, refuzate și restituite		461	461			
Totalul calculat de cauze	1 140	11 956	12 097	999	101,2%	30

La acest compartiment, subliniem că, pentru analiza statistică, au fost utilizați Indicatorii elaborați de către Comisia Europeană pentru Eficiența Justiției (CEPEJ), care includ:

1. *Rata de variație a stocului de cauze pendinte (indicatorul CR): Raportul dintre cauzele noi și cauzele soluționate, în decursul unei perioade, exprimat în procente. Acest indicator oferă o perspectivă bună asupra modului în care un sistem judiciar (sau o instanță anume) gestionează fluxul său de cauze.*

$$CR (\%) = \frac{\text{Dosare soluționate într-o anumită perioadă}}{\text{Dosare care au parvenit în aceeași perioadă}} * 100$$

O rată de variație a stocului de cauze pendinte mai mare de 100 % denotă faptul că numărul cauzelor pendinte descrește, ceea ce constituie o tendință pozitivă, dacă se acordă atenția cuvenită și aspectelor legate de calitate.

2. *Durata lichidării stocului de cauze pendinte (indicatorul DT): compară numărul de cauze soluționate, în perioada supusă monitorizării și numărul de cauze nesoluționate, la sfârșitul perioadei respective. Indicatorul măsoară rapiditatea, cu care sistemul judiciar (sau instanța judiciară) examinează cauzele cu care a fost sesizată – adică timpul necesar pentru ca o anumită categorie de cauze să fie soluționate. Indirect, acest indicator poate răspunde la una dintre cele mai frecvente întrebări – care este durata medie a procedurilor?*

$$DT = \frac{\text{Numărul cauzelor nesoluționate către sfârșitul unei perioade}}{\text{Numărul cauzelor soluționate în aceeași perioadă}} \times 365$$

3. *Cauze per judecător (indicatorul CPJ): Numărul de cauze examinate de către un judecător, în decursul unei perioade de referință. Exemplu: Dacă o instanță judiciară are 600 de cauze civile pendinte, la finele anului calendaristic, și 4 judecători responsabili de examinare, atunci CPJ va constitui 150.*

4. *Cauze per personal (CPS): Relația dintre numărul de angajați, care servesc într-o instanță, în cursul unui an, și cauzele soluționate de către aceeași instanță, la sfârșitul anului.*

5. *Vârsta cauzelor pendinte (indicatorul APC): Durata cauzelor active pendinte, în fața unei instanțe, la un moment dat, măsurată ca număr de ani/zile, de la data înregistrării dosarului. Cauzele înregistrate în instanță, însă nesoluționate, formează volumul de cauze pendinte ale instanței.*

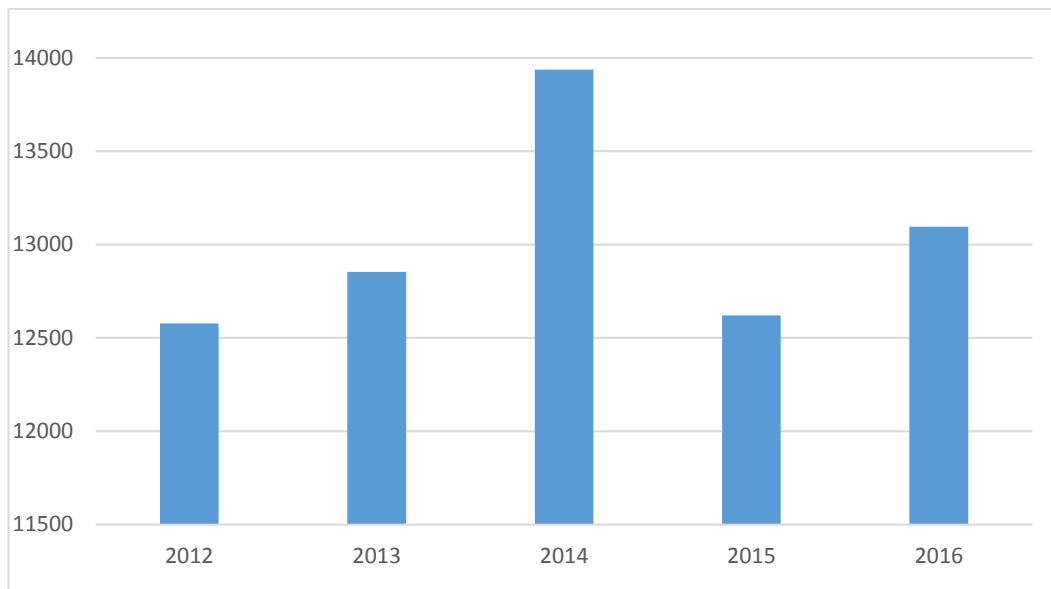
Potrivit datelor prezentate mai sus, rata de variație a stocului de cauze pendinte de 101,2% denotă faptul că instanța a reușit, pe parcursul anului de activitate, să acorde atenția cuvenită gestionării fluxului de cauze.

Totodată, după cum se poate observa din tabel, durata lichidării stocului de cauze pendinte constituie 30 de zile. La acest capitol, subliniem că aceasta reprezintă un termen mediu, iar operativitatea înregistrată se datorează următorilor factori:

- procedura scrisă în fața instanței de recurs (fără citarea părților), în majoritatea cauzelor;
- suplینirea numărului personalului judiciar calificat (3 asistenți judiciari per judecător).
- înregistrarea cauzelor, cu termen prioritar de soluționare, reglementat de legi speciale (art.67 Cod electoral, art.art.355,361 Codul muncii, art.14 din Legea privind întrunirile, art.8 din Legea insolabilității ș.a.).

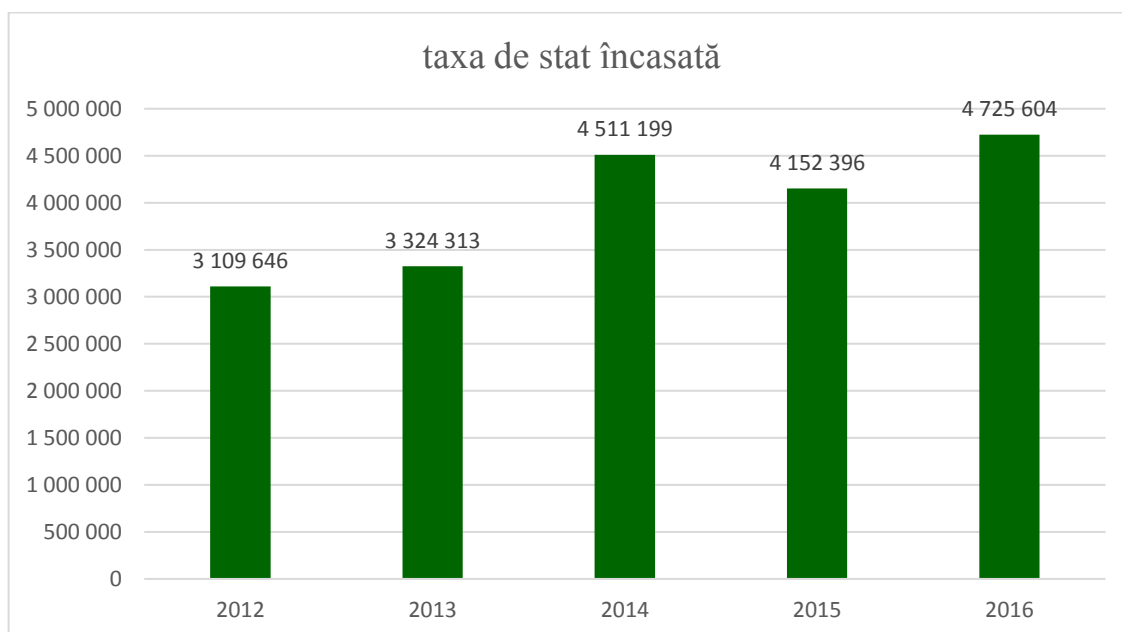

Așadar, comparația datelor statistice ce vizează **numărul total al cauzelor aflate pe rol**, se prezintă grafic, în modul următor:

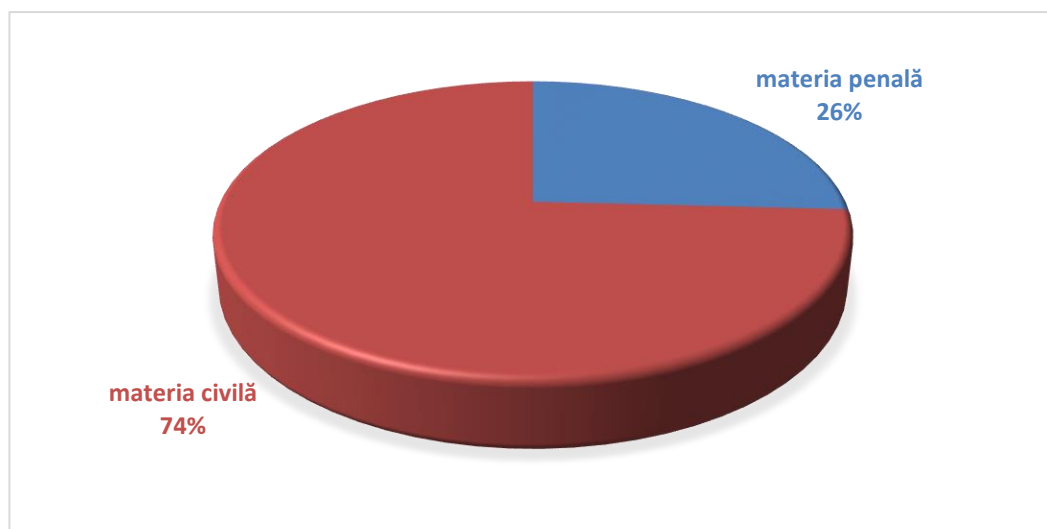
Astfel, potrivit datelor statistice, în 2016 se atestă o creștere neesențială – de 475 de proceduri sau 4% a numărului dosarelor, aflate pe rol, față de anul 2015, dar, în descreștere, față de anul 2014. În același timp, instanța a reușit să soluționeze un număr mai mare de cauze, decât cele înregistrate.

Totodată, la capitolul încasării taxei de stat în bugetul de stat, percepute de către instanță în temeiul prevederilor art.3 Legii taxei de stat, pentru soluționarea cererilor formulate de persoane fizice/juridice, situația se prezintă în modul următor:

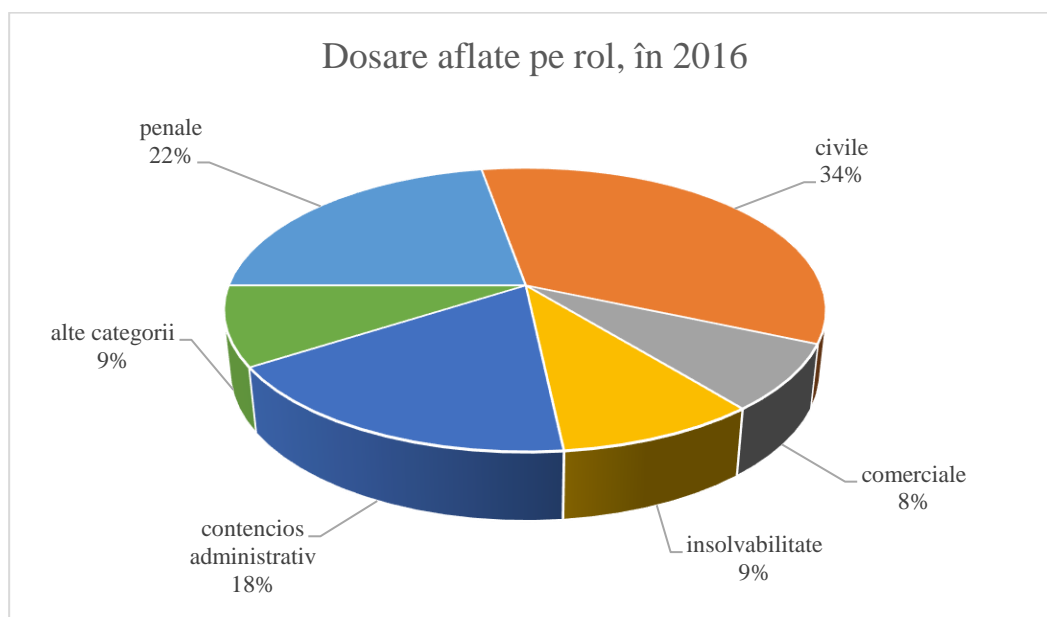

Astfel, se evidențiază o creștere treptată a sumei virate în bugetul de stat cu titlu taxei de stat.

Din analiza structurii cauzelor și ponderea materiilor, se poate reține că, din cele 13096 de cauze, aflate pe rolul instanței, 9712 cauze/proceduri derivă din materia civilă și, respectiv, 3384 – din materia penală.

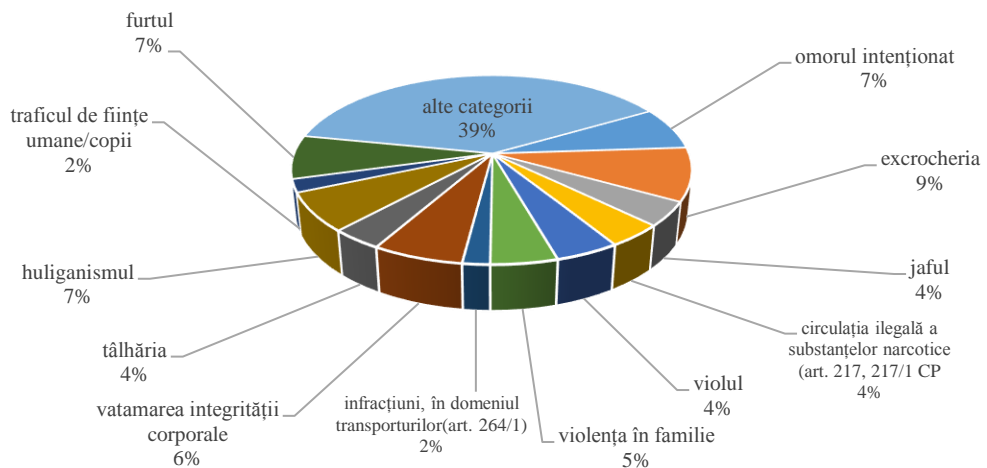
Totodată, ponderea categoriilor principale de cauze este următoarea:

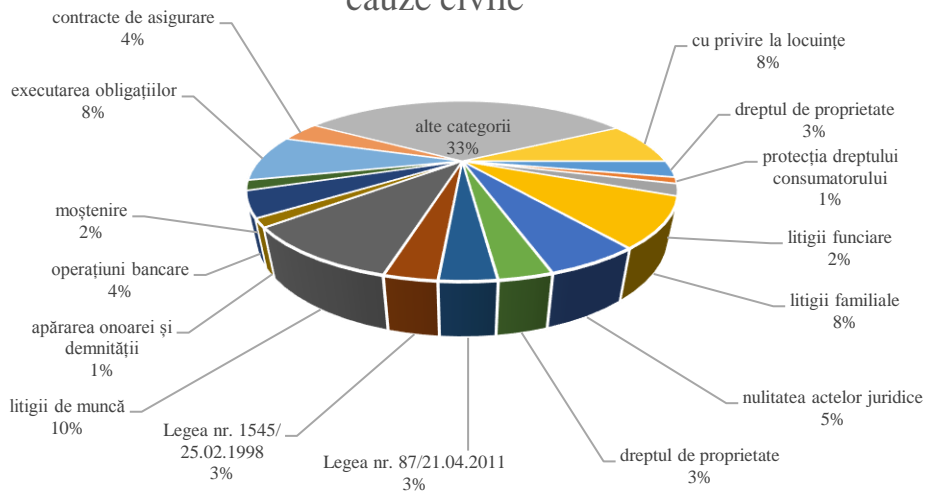
Notă: În categoria „Alte categorii de dosare” sunt incluse dosarele înregistrate în baza cererilor de strămutare a cauzelor, soluționarea conflictelor de competență ș.a., atât în materia civilă cât și în materia penală, la care se adaugă procedurile de restituire a recursurilor, prevăzute de art.438 Cod de procedură civilă și art.430 și 455 alin.(3¹) Cod de procedură penală.

În ceea ce privește situația celor mai frecvente tipuri de cauze pe rolul Curții Supreme de Justiție, din numărul celor judecate, pe parcursul anului, evidențiem următoarele categorii:

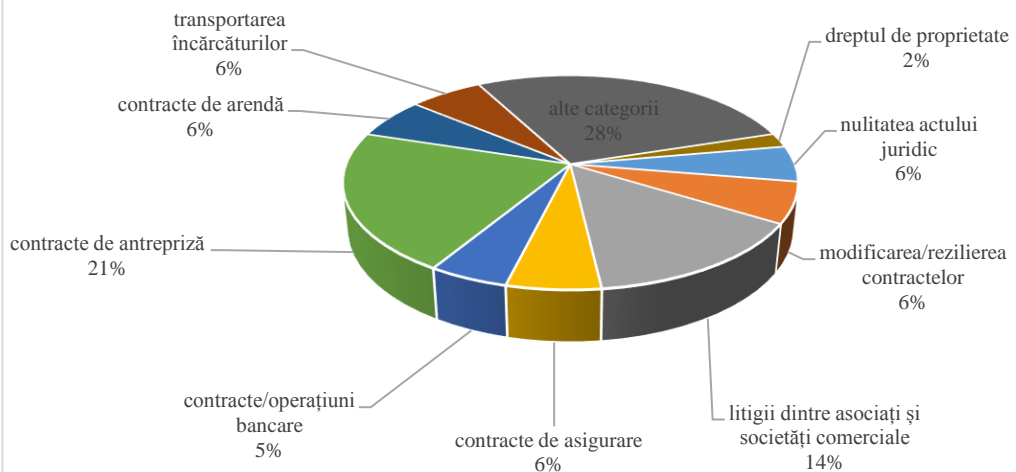
cauze penale

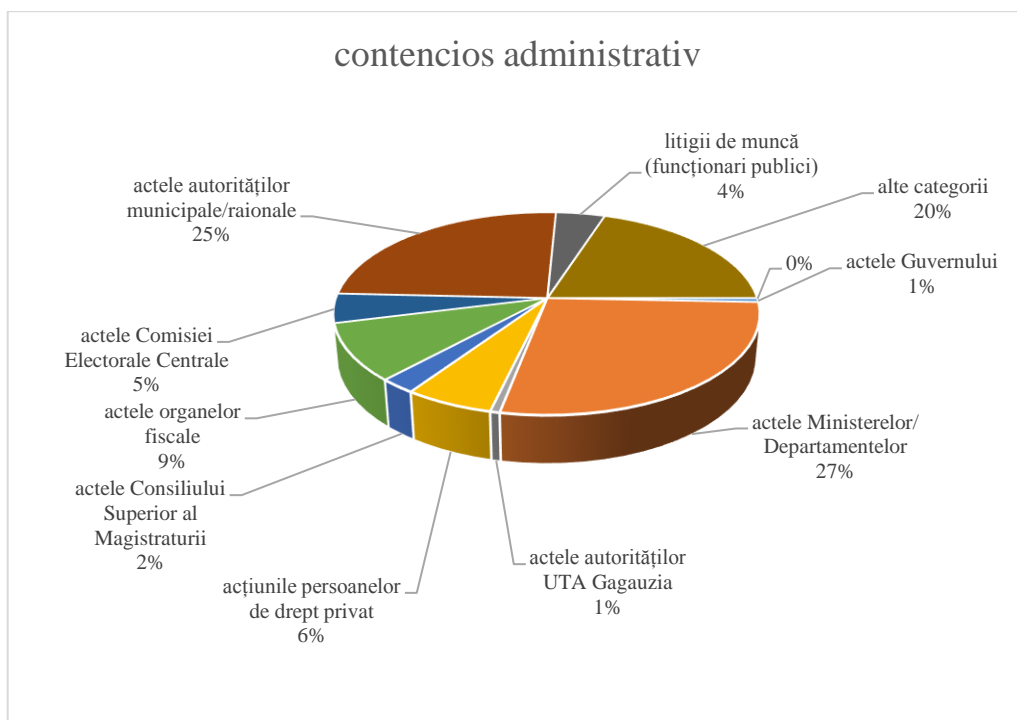
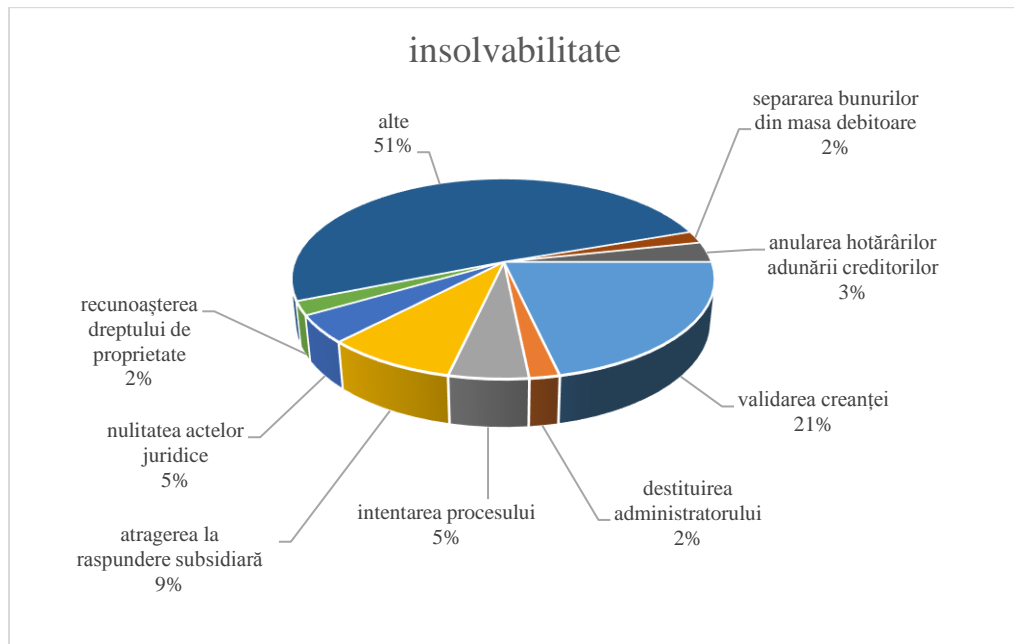

cauze civile

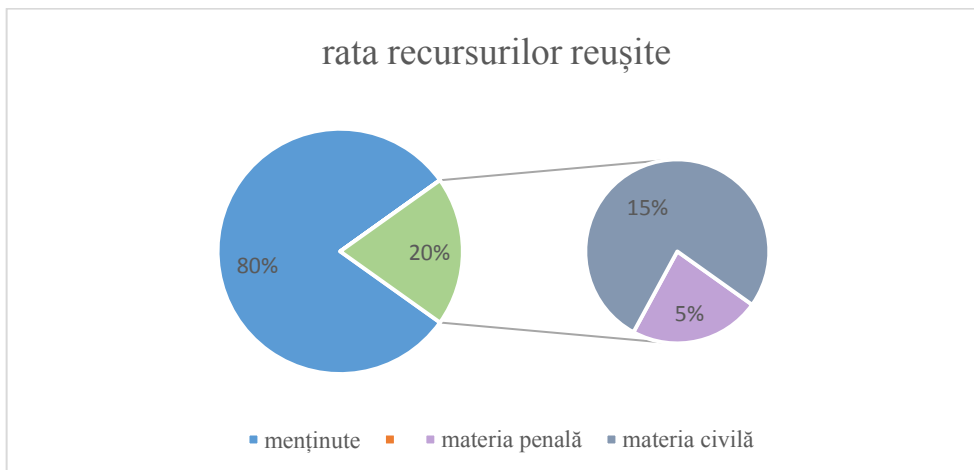
cauze comerciale

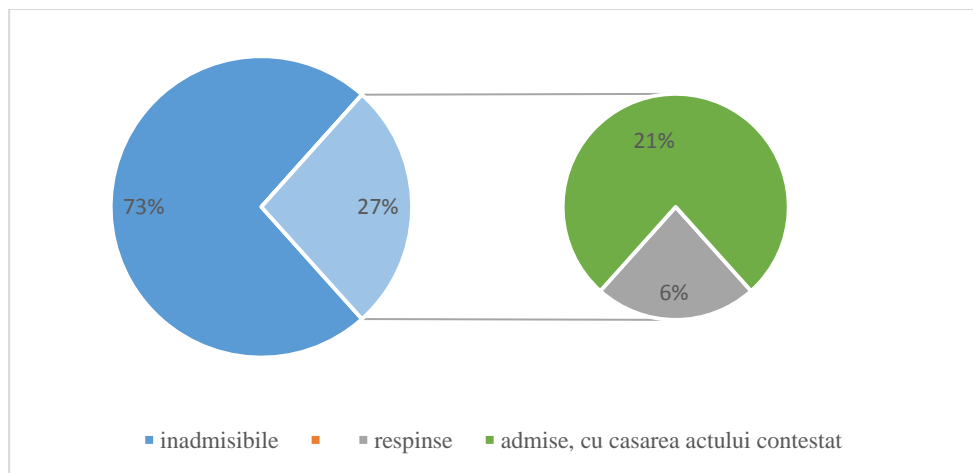
La capitolul analizei cauzelor soluționate, se constată că, din numărul total de cauze, doar în 2294 de cauze, Curtea Supremă de Justiție a admis cererile formulate (recurs/revizuire) de justițiabili, respectiv, rata actelor judecătorești casate (recursurilor reușite) constituie 20%.

Grafic, situația se prezintă în modul următor:

În ceea ce privește instituția admisibilității, este de menționat faptul că, potrivit datelor statistice, în urma procedurii admisibilității, prevăzute de art. 432, 452 Cod de procedură penală și art. 440 Cod de procedură civilă, din numărul total de 7236 de cauze (materia civilă și penală), în 5301 cauze sau 73%, recursurile au fost declarate inadmisibile și doar 1934 de cauze sau 27% au fost transmise, spre judecare, în Colegiile lărgite. Ca urmare examinării celor 1934 cauze, au fost respinse cererile în 450 de cauze, iar în 1484 cererile au fost admise, cu casarea actului judecătoresc contestat.

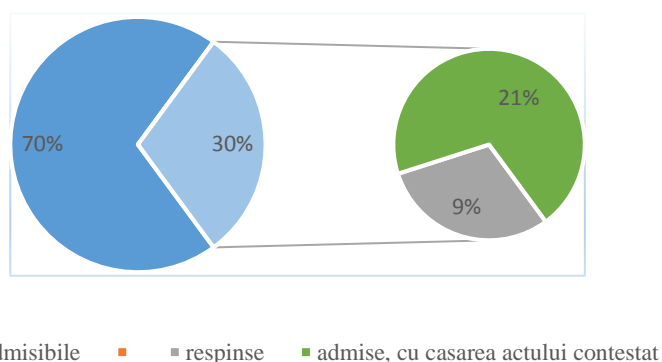
În consecință, rata recursurilor reușite constituie 21 % din numărul total de 7236 dosare, grafic situația prezentându-se în modul următor:

În materia penală, ca urmare a soluționării, de către Colegiul Penal, a admisibilității recursurilor înaintate (indicele 1ra, 4-1re), în 1562 de cauze recursurile au fost declarate inadmisibile, ceea ce constituie 70 % din numărul total de 2225 cauze, supuse procedurii vizate. Totodată, din cele 663 declarate admisibile și remise spre judecare în Colegiul lărgit, au fost respinse recursurile în 200 de cauze iar în 463 de cauze cererile au fost admise, cu casarea actului judecătoresc contestat. Astfel, rata recursurilor reușite constituie 21% din numărul total de cauze, supuse procedurii.

Grafic, situația se prezintă, după cum urmează:

institutul admisibilității, materia penală

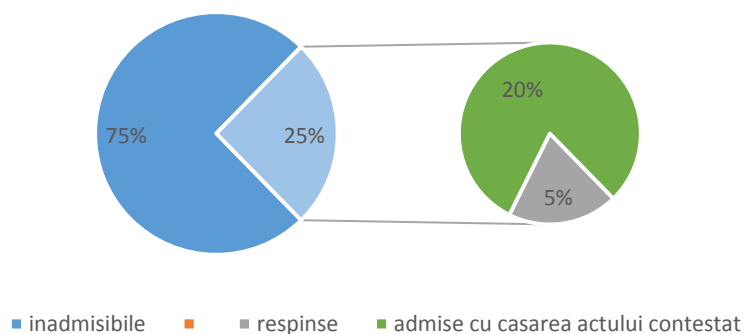

De asemenea, subliniem că, în materia penală, ca urmare a exercitării de către justițiabili a căii de atac – recursul ordinar, rata de casare a actelor emise de către curțile de apel, în calitate de instanțe de apel la judecarea cauzelor penale, constituie 24 % din numărul celor total contestate.

În materia civilă (toate categoriile), drept consecință a soluționării de către Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ a admisibilității recursurilor înaintate, recursurile au fost declarate inadmisibile în 3739 de cauze, ceea ce constituie 75 % din numărul total de 5010 cauze supuse procedurii vizate. În același timp, din cele 1271 declarate admisibile, 250 au fost respinse iar în 1021 de cauze recursurile au fost admise, cu casarea actului judecătoresc contestat. Astfel, rata recursurilor reușite constituie 20 % din numărul total de cauze, supuse procedurii.

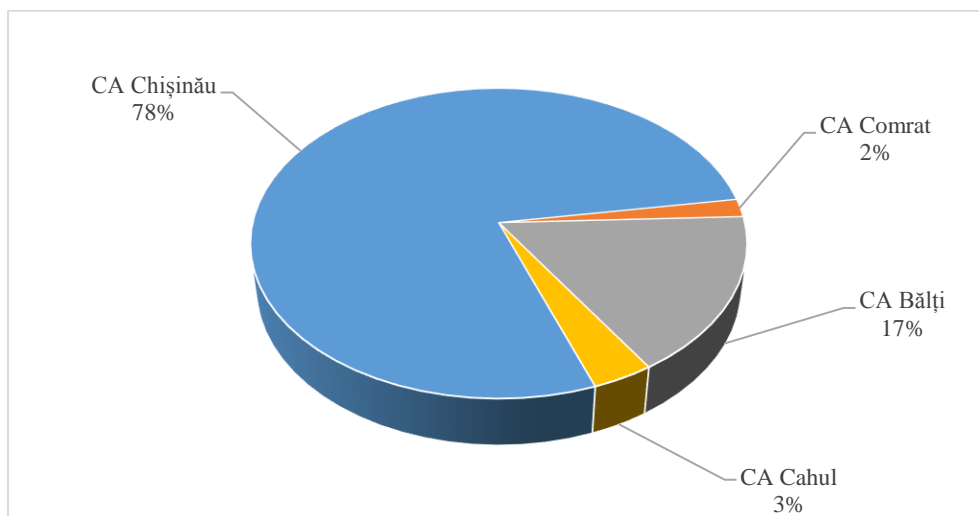
Grafic, situația se prezintă, după cum urmează:

institutul admisibilității, materia civilă

Reieșind din cele prezentate, ca urmare a exercitării căii de atac - recurs secțiunea II, rata de casare a actelor emise de către curțile de apel, în calitate de instanțe de apel, la judecarea cauzelor în materia civilă (cauze civile, comerciale, de contencios administrativ), constituie 20 % din numărul celor total contestate.

Din punct de vedere al circumscriptiilor, pe anul 2016, dosare au parvenit din următoarele curți de apel teritoriale:

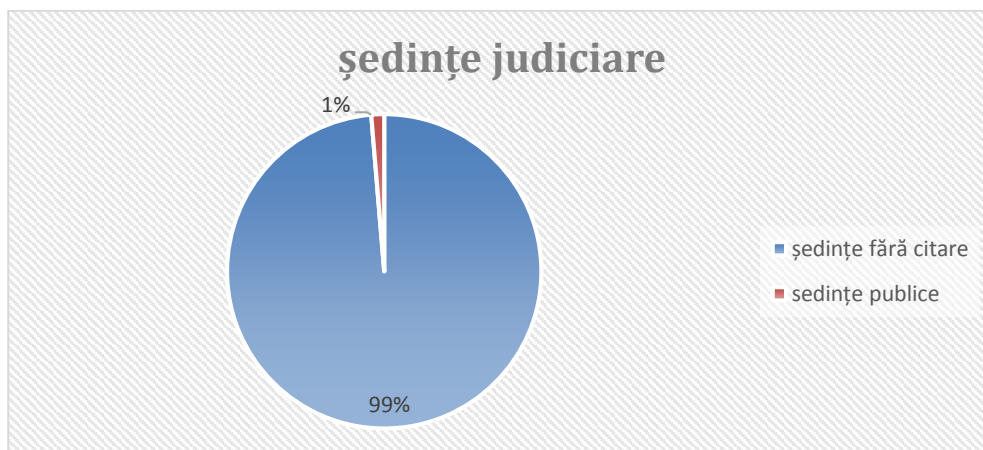

Astfel, potrivit diagramei prezentate, se constată că cea mai mare parte a hotărârilor judecătorești, supuse controlului legalității la Curtea Supremă de Justiție, ca și în anii precedenți, sunt adoptate de către Curtea de Apel Chișinău.

Subliniem că analiza erorilor judiciare comise de instanțele ierarhic inferioare se efectuează semestrial, obiectivul studiului fiind orientat în reliefaarea erorilor de drept comise în vederea neadmiterii săvârșirii acestora la examinarea ulterioară a cauzelor de acest gen, precum și întru asigurarea aplicării corecte și uniforme a legislației în procesul de desfășurare a justiției. Revista erorilor judiciare este discutată cu magistrații instanțelor de apel în cadrul acordării asistenței metodice la seminarele zonale.

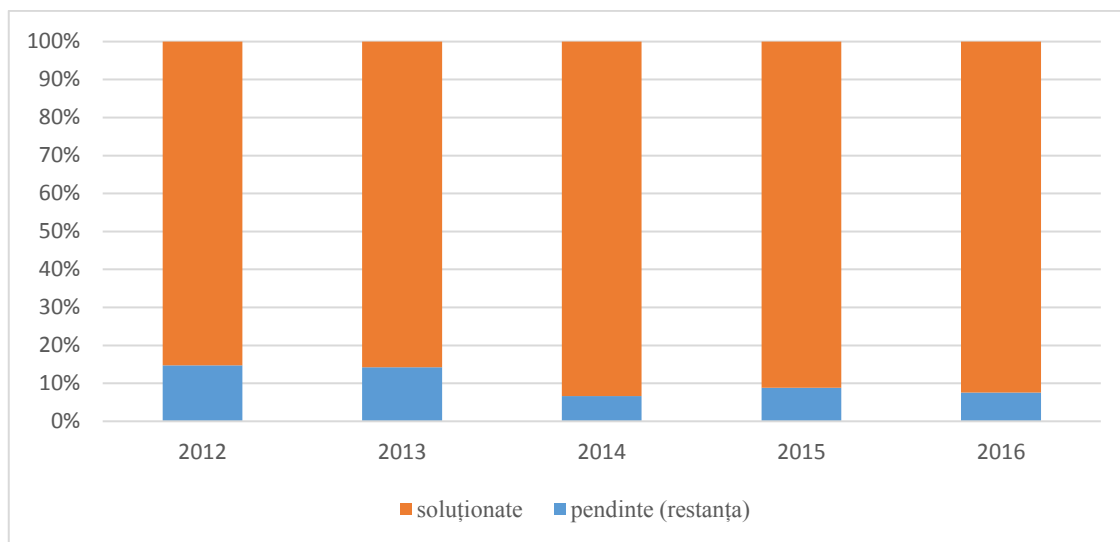
Menționăm că, odată cu operarea modificărilor în Codul de procedură civilă prin Legea nr. 155 din 05.07.2012, cât și Codul de procedură penală prin Legea nr. 46 din 27.03.2014, majoritatea procedurilor în fața instanței sunt scrise, cauze fiind soluționate fără citarea și participarea participanților la proces.

Astfel, din cele 16 603 de ședințe judiciare ce au fost desfășurate pe parcursul anului 2016, doar 219 au fost ședințe publice - 168 ședințe în Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ și respectiv 51 ședințe petrecute de Colegiul penal.

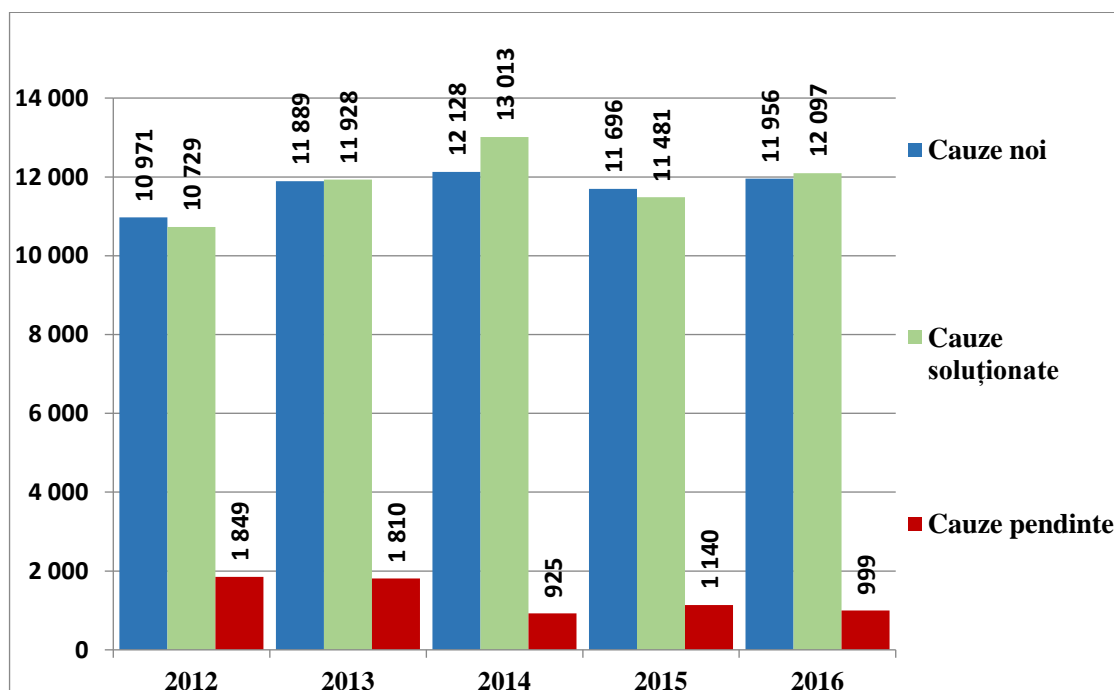

b) operativitatea

La acest capitol e de remarcat efortul deosebit atât al judecătorilor, al personalului (asistenților judiciari), pentru asigurarea soluționării cu celeritate, a cauzelor repartizate. În acest mod, pe parcursul ultimilor 5 ani, se evidențiază un procent ridicat al operativității înregistrate, acest fapt având un impact semnificativ și asupra stocului de dosare.

Astfel, la sfârșitul anului 2016, stocul de dosare rămase nesoluționate a fost inferior numeric celui înregistrat, la sfârșitul anului 2015, după cum se reflectă și în graficul următor:

E de remarcat faptul că, din numărul total de 999 dosare, care se vor reporta spre soluționare pe anul 2017, 385 de cauze sau 38 % au parvenit în instanță la finele anului de referință, după 15 decembrie 2016.

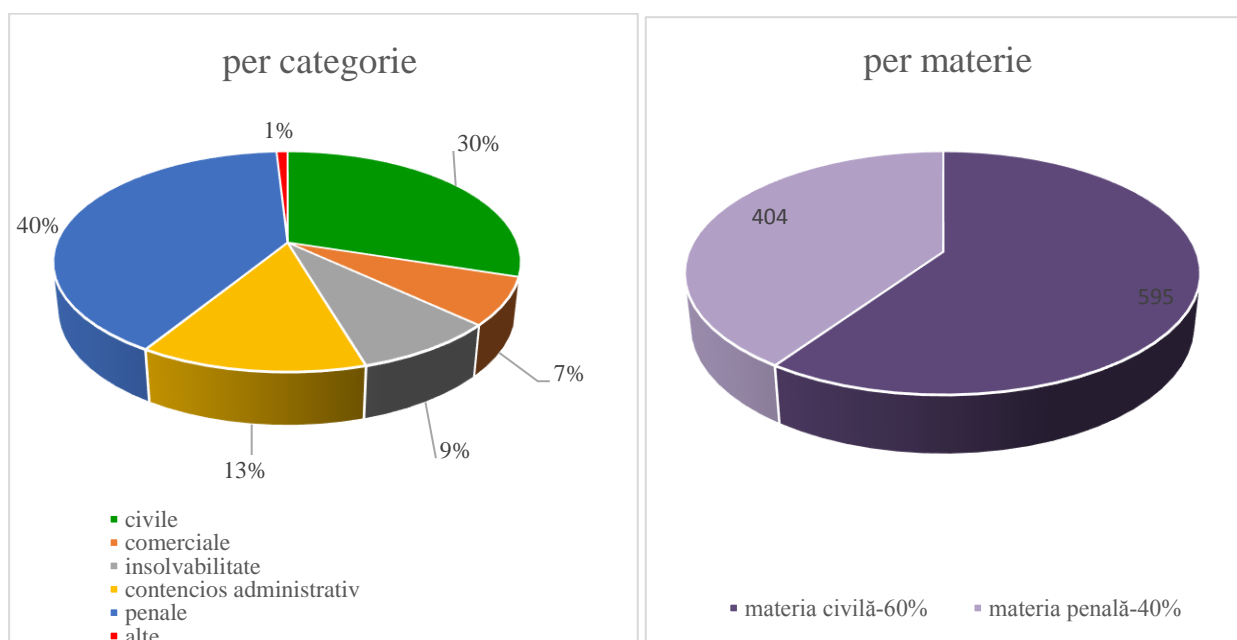

Cele 999 de cauze pendinte pot fi divizate, potrivit duratei aflării pe rol, în următoarele grupe:

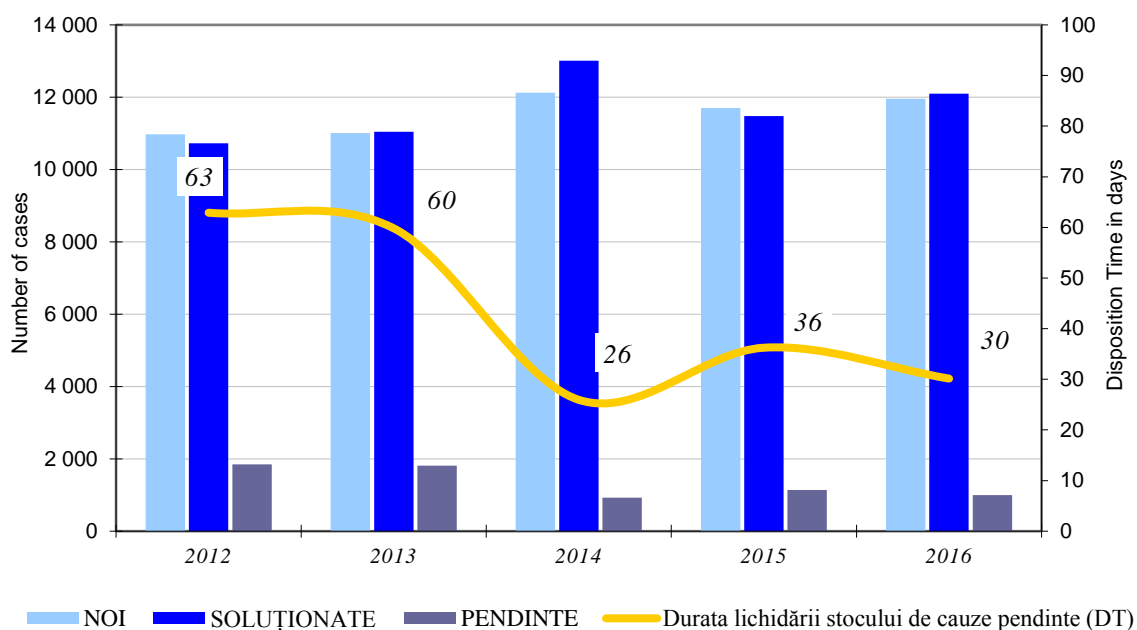
În baza datelor prezentate grafic, vârsta cauzelor conchidem pendinte în cadrul instanței nu depășește 1 (un) an. Ținem să menționăm că din numărul total, în 3 cauze a fost suspendat procesul judiciar, în legătură cu sesizarea Curții Constituționale.

Structura cauzelor pendinte (nesoluționate), la 31 decembrie 2016, se prezintă în modul următor:

Conform datelor obținute, durata estimată a lichidării stocului total de cauze constituie 30 de zile, iar tendința, în ultimii 5 ani de activitate, se prezintă grafic astfel:

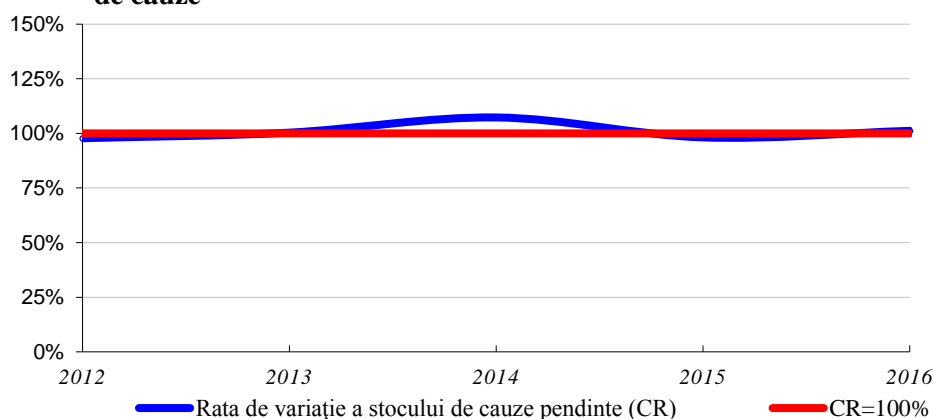
Mișcarea și durata estimată a lichidării stocului total de cauze

Din cele sus-menționate conchidem că durata medie de lichidare a stocului de dosare, în ultimii 3 ani, se datorează judecării cauzelor, cu termen prioritar de examinare, precum și altor factori obiectivi. Acest fapt se oglindește, în special, în cazul cauzelor în ordinea contenciosului administrativ, ținând cont de judecarea litigiilor electorale, înregistrate în perioada alegerilor parlamentare din a.2014, alegerilor locale generale din a.2015, precum și campaniei electorale, privind alegerea Președintelui Republicii Moldova din a.2016.

Graficul prezentat mai jos reflectă abilitatea instanței, pe anul 2016, de a soluționa mai multe cauze decât au parvenit, reducându-se, astfel, orice potențiale restanțe. Prin urmare, acest indicator arată că instanța în continuare dispune de capacitățile necesare, pentru a se confrunța cu fluxul cauzelor.

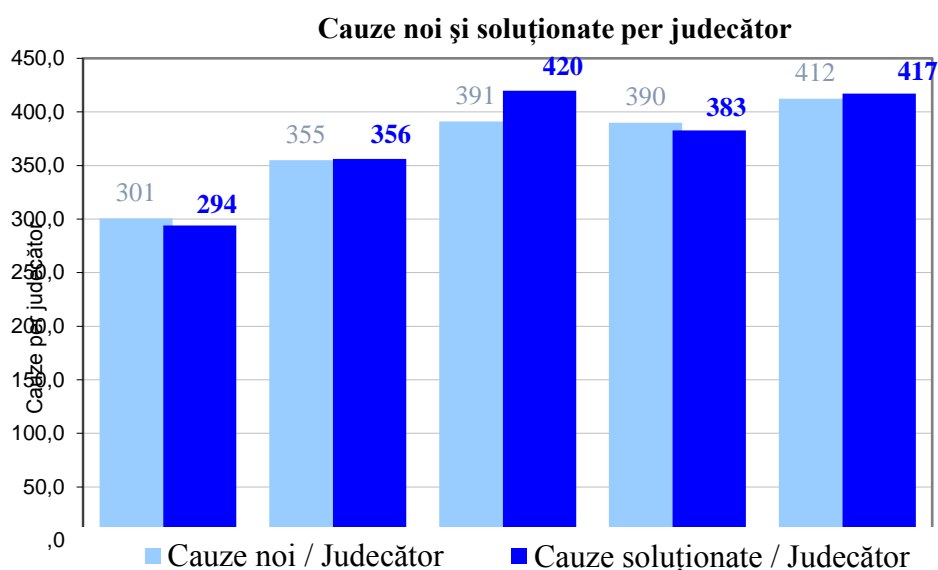
Rata de variație a stocului de cauze pendinte pentru totalul calculat de cauze

c) sarcina per judecător

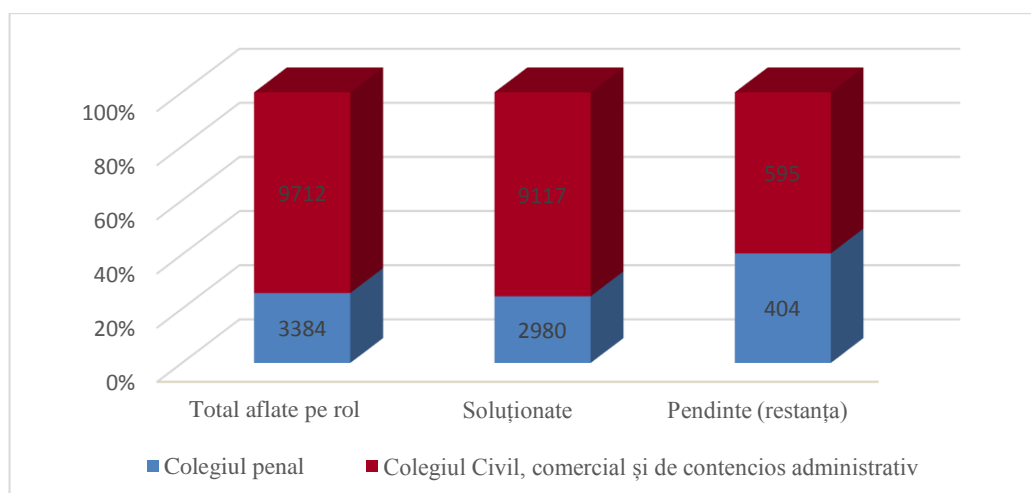
Indicatorii cantitativi se pot oglindi în următorul tabel:

Anul	Total, în procedură per judecător (media)	Soluționate per judecător (media)	Restanța per judecător(media)
2012	345	294	51
2013	415	356	59
2014	450	420	30
2015	420	383	37
2016	451	417	34

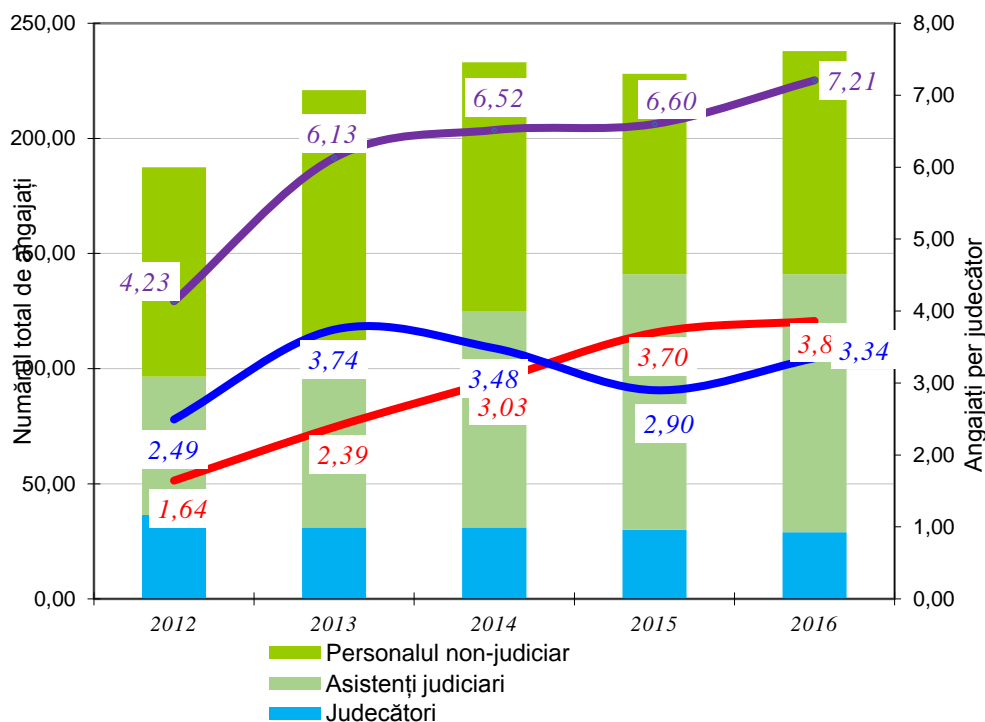
Notă: sarcina per judecător este calculată, prin raportarea numărului total de dosare aflate pe rol/judecate, la numărul posturilor efectiv ocupate, în anul 2016 – 29 de judecători.

Totodată, ținând cont numărul de cauze aflate în procedura celor două Colegii ale instanței, se poate observa că încărcătura per judecător este diferită, după cum urmează:

Astfel, sarcina per judecător în Colegiul Penal (11 judecători) a constituit 308 cauze, iar în Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ (18 judecători) – 539 de cauze.

Cât vizează rata angajaților instanței per judecător, aceasta poate fi reflectată în graficul următor:

Astfel, conform diagramei prezentate, rata asistenți judiciari per judecător constituie 3,8 persoane deci magistrații dispun de un număr de personal suficient.

La acest capitol, menționăm faptul că, în categoria de personal „Asistenți” sunt incluși și funcționari publici din Grefa instanței, care, în virtutea legii, asistă judecătorul, la etapa intentării procedurii în ordine de recurs/revizuire și sunt responsabili de întocmirea proiectelor actelor judecătorești (art.435,438 Cod de procedură civilă; art.431 Cod de procedură penală).

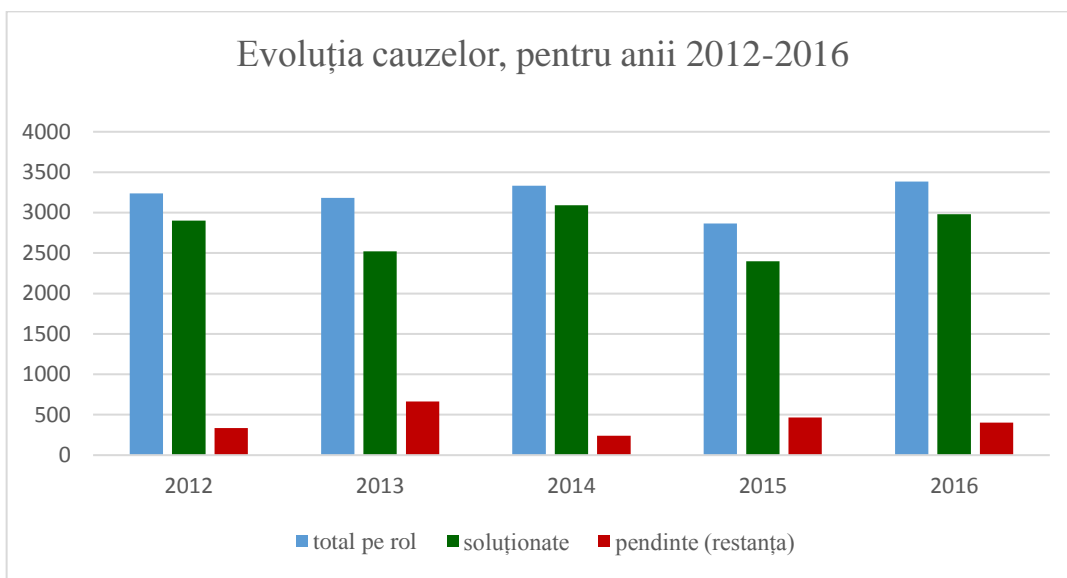
De asemenea, din numărul total de 97 persoane din categoria „Personal non-judiciar”, doar 36 dețin statutul de personal tehnic, ceilalți reprezentând diferite structuri ale instanței, precum Direcția de generalizare a practicii judiciare, Secțiile de evidență (fostele cancelarii), Direcția monitorizare și relații cu publicul ș.a.

2.2 Analiza activității Colegiului Penal

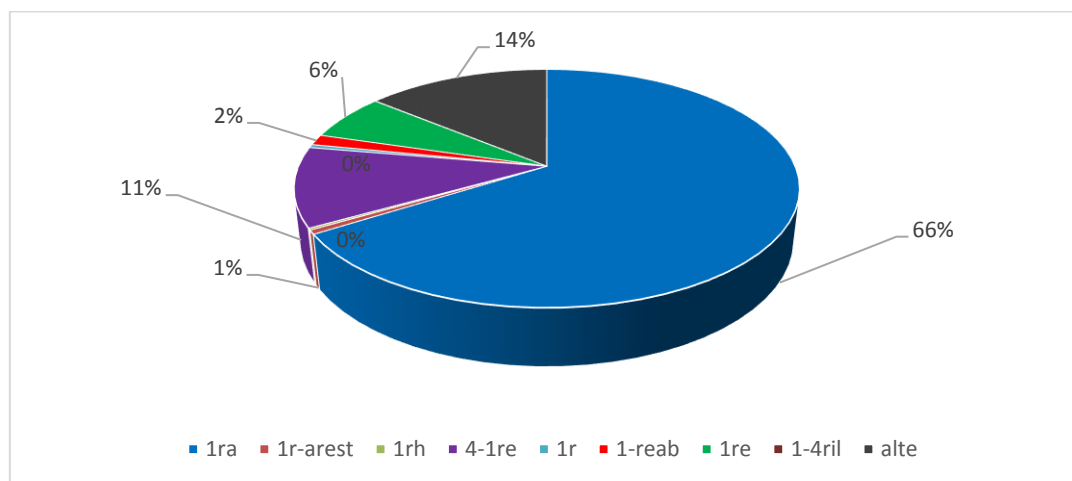
a) volumul de activitate

În anul 2016, pe rolul Colegiului Penal s-au regăsit 3384 de cauze, dintre care 466 au reprezentat restanța din anul 2015. Au fost judecate 2980 de cauze sau 88 %, restanța constituind 404 dosare sau 12%.

În comparație cu anul 2015, se constată o majorare a volumului de activitate – cu 15%. Evoluția volumului de activitate al Colegiului Penal, în ultimii 5 ani de activitate, poate fi reflectată, prin următoarea diagramă:

Structura cauzelor aflate pe rol în cadrul Colegiului Penal, ținând cont de indicele atribuit, se prezintă în modul următor:

Notă: În categoria „Alte categorii de dosare” sunt incluse dosarele înregistrate în baza cererilor de strămutare a cauzelor, soluționarea conflictelor de competență în materia penală, la care se adaugă procedurile de restituire a recursurilor, prevăzute de art. 430 și 455 alin. (3¹) Cod de procedură penală.

În continuare vom prezenta analiza exercitării actului de justiție pe dosare în materia penală conform indicelui atribuit:

Plenul Colegiului Penal

Recurs în anulare (indicele 4-1re)

În temeiul art. 452 alin. (1) CPP, Curtea Supremă de Justiție judecă recursurile în anulare, declarate împotriva hotărârii judecătorești irevocabile, după epuizarea căilor ordinare de atac.

Potrivit raportului statistic, în perioada raportată, pe rolul instanței au fost înregistrate, în total –367 de dosare din această categorie, inclusiv restanța de 47 de cauze, din anul 2015. Din numărul dosarelor înregistrate, au fost examinate 326 de cauze sau 89%, în privința a 350 de persoane, restanța, la sfârșitul perioadei de referință, constituind 41 de cauze sau 11%.

Din numărul de 320 de dosare înregistrate în anul curent (cu excepția restanței din 2015), recursurile au fost declarate:

- de procurori – în 2 dosare;
- de condamnați sau avocații lor – în 356 de dosare;
- de părți vătămate sau avocații acestora – în 9 dosare.

În urma soluționării admisibilității în principiu, conform prevederilor art.456 din Codul de procedură penală, a fost declarată inadmisibilitatea recursurilor, în 312 cauze sau 96%, referitor la 340 de persoane. Spre judecare, în Plenul Colegiului Penal au fost transmise 13 cauze, care se raportează la 15 persoane, ceea ce constituie 4% din numărul total de dosare judecate de această categorie.

În rezultatul judecării recursurilor în anulare, Plenul Colegiului Penal a adoptat următoarele soluții:

– în 7 cauze, cu privire la 9 persoane, recursurile au fost respinse ca inadmisibile;

– în 6 cauze, în cazul a 6 persoane, recursurile au fost admise, pronunțându-se noi hotărâri, cu referire la:

- încetarea procesului penal – pentru 3 persoane;
- casarea deciziilor adoptate (în latura civilă) – pentru o singură (1) persoană;
- remiterea cauzei la rejudecare – pentru 2 persoane.

Examinarea recursurilor ordinare

Recursul împotriva hotărârilor instanțelor de apel (indicele 1ra)

În conformitate cu prevederile art. 420 alin. (1) CPP, în secțiunea I (întâi), Colegiul Penal examinează recursurile declarate împotriva deciziilor pronunțate de curțile de apel, ca instanțe de apel.

Potrivit datelor statistice, pe parcursul anului 2016, pe rolul instanței au fost înregistrate un număr total de 2235 de dosare, dintre care – 371 de cauze au constituit restanța, la începutul perioadei de referință, rămasă din anul precedent. Colegiul Penal a examinat, în ordine de recurs ordinar, 1903 cauze (85%), cu privire la 2389 de persoane, restanța la sfârșitul perioadei de referință constituind 332 de cauze (15%).

Analiză statistică a cauzelor examinate de Colegiul Penal atestă o creștere a numărului cauzelor penale, înregistrate de această categorie, față de aceeași perioadă a anului trecut – cu 461 de dosare sau 20 %.

În urma examinării celor 2680 recursuri ordinare, raportate la 2389 de persoane, în 1903 de cauze, s-a hotărât:

- în 1251 de cauze (66%), referitor la 1433 de persoane, la etapa examinării admisibilității în principiu, recursurile au fost declarate inadmisibile;

- în 650 de cauze (34%), ce țin de 956 de persoane, recursurile au fost transmise spre judecare, în Colegiul Penal lărgit;

- în 2 cauze, procedura în ordine de recurs a fost încetată.

La etapa judecării cauzelor, în Colegiul Penal lărgit:

- în 193 de cauze sau 30%, privitor la 287 de persoane, recursurile au fost respinse ca inadmisibile,

- în 457 de cauze sau 70%, raportate la 669 de persoane (70%), recursurile au fost admise, dintre care:

- cu privire la 124 persoane, a fost casată decizia instanței de apel și sentința primei instanțe, respectiv:

- cu achitarea inculpatului – pentru 14 persoane;

- cu încetarea procesului penal – pentru 27 persoane;

- cu pronunțarea unei noi hotărâri – pentru 83 de persoane, după cum urmează:

- cu modificarea calificării faptei și reducerea pedepsei – pentru 30 de persoane;

- cu reducerea pedepsei, fără modificarea calificării – pentru 20 de persoane;

- cu modificarea calificării, fără reducerea pedepsei – pentru 33 de persoane;

- pentru 545 de persoane, au fost casate integral deciziile instanței de apel, inclusiv:

- cu menținerea sentinței primei instanțe – pentru 74 de persoane;

- cu remiterea cauzei la rejudecare, în instanța de apel – pentru 471 de persoane.

Din numărul total de 1864 de dosare, înregistrate în anul curent (cu excepția restanței din 2015), au fost declarate recursuri:

- de procurori – în 563 de dosare;

- de condamnați, apărătorii lor sau reprezentanții legali – în 1125 de dosare;

- de părțile vătămate, avocații lor sau reprezentanții legali – în 215 dosare.

Recursul declarat împotriva hotărârilor judecătorești, pentru care nu este prevăzută calea de atac apelul (indicii 1r, 1r-arest).

Cu privire la examinarea recursurilor împotriva încheierilor instanțelor de judecată ce vizează:

- ❖ *prelungirea măsurii preventive (art.312-313 CPP)*

În perioada de referință au fost declarate 19 recursuri împotriva încheierilor instanțelor de apel, privind prelungirea arestului preventiv, care se raportează la 22 de persoane, în 19 dosare penale. Prin deciziile Colegiului Penal, recursurile ce vizează

16 persoane au fost respinse și, referitor la 5 persoane, au fost admise, cu casarea încheierii atacate, iar o cauză reprezintă restanța.

❖ ***transferul persoanelor condamnate (art.551-557 CPP)***

În aceeași perioadă au fost declarate 3 recursuri împotriva încheierilor instanțelor de apel, privind transferul persoanelor condamnate, care se referă la 3 persoane, în 3 dosare penale. Prin deciziile Colegiului Penal, 2 recursuri, referitor la 2 persoane, au fost respinse și un (1) recurs, privitor la o (1) persoană, a fost admis, cu casarea încheierii și încetarea procesului.

❖ ***aplicarea amenzii judiciare/sechestrului (art.201-203 CPP)***

Pe parcursul aceleiași perioade au fost declarate 12 recursuri, împotriva încheierilor instanțelor de apel, privind aplicarea amenzii judiciare/sechestrului, în cadrul a 12 dosare penale ce vizează 13 persoane. Prin deciziile Colegiului Penal, au fost respinse – 2 cauze, cu referire la 2 persoane, iar 10 cauze, cu referire la 11 persoane – au fost admise, cu casarea încheierii atacate.

În toate cazurile, recursurile împotriva încheierilor au fost declarate de condamnați, apărătorii sau reprezentanții lor legali.

Examinarea recursurilor în anulare (indicele 1re)

În temeiul art. 452 alin. (1) CPP, Colegiul Penal al Curții Supreme de Justiție judecă recursurile în anulare, declarate împotriva hotărârii judecătorești irevocabile, după epuizarea căilor ordinare de atac.

În perioada de referință, pe rolul instanței au fost înregistrate 216 dosare, inclusiv 33 de cauze, restanța din 2015. Din numărul total, au fost judecate 193 de dosare (89%) ce vizează 195 de persoane, restanța constituind 22 de dosare (11%).

Reieșind din cele reflectate, comparația datelor statistice atestă o creștere neesențială a numărului dosarelor înregistrate, față de aceeași perioadă a anului 2015, cu 24 de dosare sau 11%.

a. recursurile în anulare, declarate împotriva hotărârii judecătorești irevocabile, după epuizarea căilor ordinare de atac.

Ca urmare a judecării a 38 de dosare înregistrate, referitor la 38 de persoane:

- pentru 32 de persoane (84%), recursurile au fost declarate inadmisibile în principiu;

- pentru 6 persoane (15%), recursurile au fost transmise spre judecare, în Colegiul Penal lărgit.

La etapa judecării cauzelor, în Colegiul Penal lărgit:

- a fost respins recursul, pentru 5 persoane;

- a fost admis recursul, referitor la o singură persoană, cu casarea hotărârilor contestate și menținerea hotărârii primei instanțe.

b. judecarea recursurilor în anulare, declarate împotriva încheierilor instanțelor judecătorești.

Drept urmare a judecării a 157 de dosare înregistrate, care țin de 164 de persoane:

- pentru 4 persoane, încheierile au fost casate (3%);

- pentru 158 de persoane, încheierile au fost menținute (96%);
- pentru 2 persoane, a fost încetată procedura, în ordine de recurs (1%).

Din numărul total de 182 de cauze noi, parvenite în 2016, din această categorie au fost declarate recursuri:

- de procurori, în 3 cauze;
- de condamnați, avocați, în interesele lor și reprezentanții lor legali, în 154 de cauze;
- de părțile vătămate, avocații și reprezentanții lor legali, în 58 de cauze.

Examinarea recursurilor în anulare (indicele 1reab, 4-1reab)

Pe parcursul anului 2016, au fost înregistrate, în total – 49 de dosare, pe marginea recursurilor în anulare, privind reabilitarea persoanelor supuse presiunilor politice, în anii 1930-1940, 1950-1977, inclusiv cele 13 cauze penale, aflate în restanță din anul 2015. Din numărul total de cauze aflate pe rol, au fost examinate 44 de cauze penale, referitor la 45 de persoane, restanța constituind 5 cauze penale.

În toate cazurile, recursurile au fost declarate de către procurori.

Examinarea cererilor de revizuire (indicele 1rh)

În perioada de referință, pe rolul instanței au fost înregistrate 8 cauze, dintre care au fost judecate 7 cauze, restanța constituind o (1) cauză.

Ca urmare a judecării cauzelor:

- într-o singură cauză, procedura a fost încetată;
- respinsă cererea de revizuire – în 4 cauze;
- admisă cererea de revizuire – în 2 cauze.

Drept consecință a admiterii cererilor de revizuire, Colegiul a decis:

- desființarea hotărârilor atacate, cu remiterea cauzei la rejudecare, în instanța de fond – în 1 cauză;
- desființarea hotărârilor atacate, în partea stabilirii pedepsei cu pronunțarea unei noi hotărâri – în o (1) cauză.

Temei de admitere a cererilor de revizuire au constituit prevederile art.464¹ CPP:

- Hotărârea CtEDO din 26 ianuarie 2016, adoptată în cauza Balachinvs Republica Moldova, fiind constatată încălcarea art. 5§3 din Convenție, care s-a manifestat prin durata excesiv de lungă a detenției preventive de 29 de luni și că aceasta nu s-a bazat pe motive rezonabile și suficiente (nr.1rh-4/16).
- Hotărârea CtEDO din 28 aprilie 2015, adoptată în cauza Doroșeva vs Republica Moldova (cererea nr.39553/12), fiind constatată violarea art. 3 din Convenție, atât sub aspect material, cât și procedural (nr.1rh-2/16).

Examinarea cererilor de recurs în interesul legii (indicele 1ril)

În perioada de referință a fost înregistrată o singură cerere, fiind înaintată de președintele Uniunii Avocaților, la 06 decembrie 2016. Astfel, examinarea cererii este fixată pentru anul 2017, constituind restanță.

Examinarea cererilor de strămutare, de abținere și conflictele de competență (indicele cs, cc, ac)

Pe parcursul anului 2016, pe rolul Colegiului Penal au fost înregistrate, în total, 372 de proceduri, în baza acestei categorii de cereri, 371 fiind judecate, iar o (1) cauză constituie restanța. Reieșind din datele statistice prezentate, în anul 2016, s-a înregistrat o creștere a numărului de dosare (indicele cs, ac, cc), cu 54 de proceduri sau 14%, față de anul 2015.

Astfel, în baza cererilor de strămutare, au parvenit 290 de cauze (a. 2015 – 228 de proceduri), toate cererile fiind judecate (100%). Ca urmare a judecării cererilor, 190 de cereri au fost admise (66%), 100 de cereri au fost respinse (34%).

Din numărul total, 22 de cereri (a.2015 – 14 proceduri) se referă la conflictele de competență, apărute între instanțele ierarhic inferioare, dintre care: 18 cereri au fost admise (82%), 4 cereri au fost respinse (18%).

Cu privire la declarațiile de abținere, în perioada raportată au fost înregistrate 60 de proceduri (a.2015– 76 de proceduri), dintre care, fiind judecate, 46 de cereri au fost admise (77%), 13 cereri au fost respinse (22%), iar o (1) cauză constituie restanța.

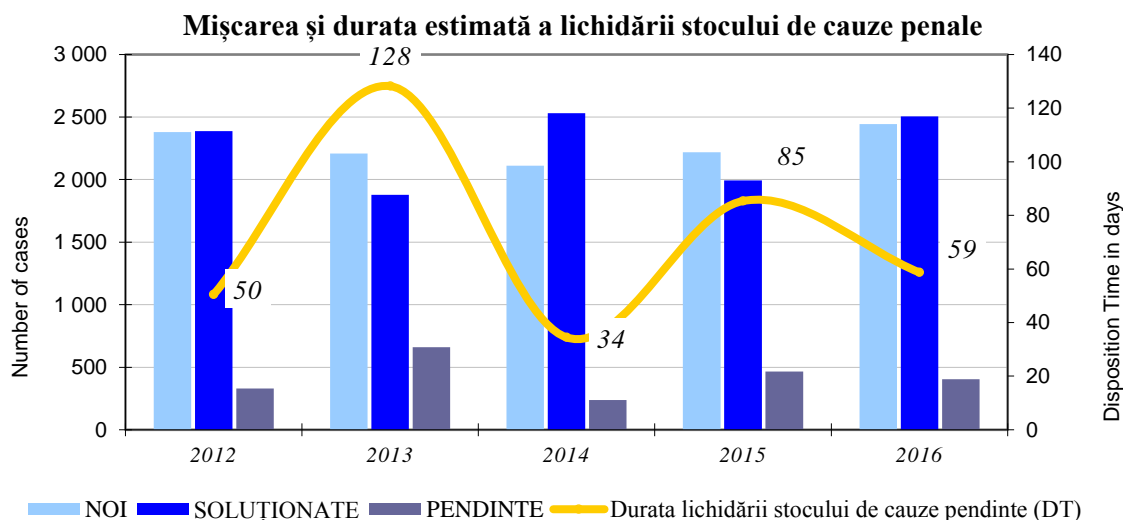
b) operativitatea

În conformitate cu art.431 Cod de procedură penală, termenul întocmirii raportului nu poate fi mai mare de 3 luni, pentru cauzele cu inculpați minori sau deținuți în stare de arest și nu mai mare de 6 luni, pentru celelalte cazuri. În perioada raportată, încălcări de procedură, la acest capitol, nu au fost înregistrate.

Ținând cont de prevederile legale, termenul prevăzut pentru redactarea deciziilor și transmiterea lor în Secția evidență a cauzelor penale a fost respectat de către judecătorii Colegiului Penal.

Totodată, conform datelor statistice, din numărul total de 404 cauze nesoluționate (restanța), doar 11 cauze se află pe rolul instanței mai mult de 6 luni, ședințele judiciare fiind fixate pentru luna ianuarie a a.2017.

Potrivit graficului prezentat mai jos, durata medie a procedurilor, în cadrul Colegiului Penal, este de 59 de zile.

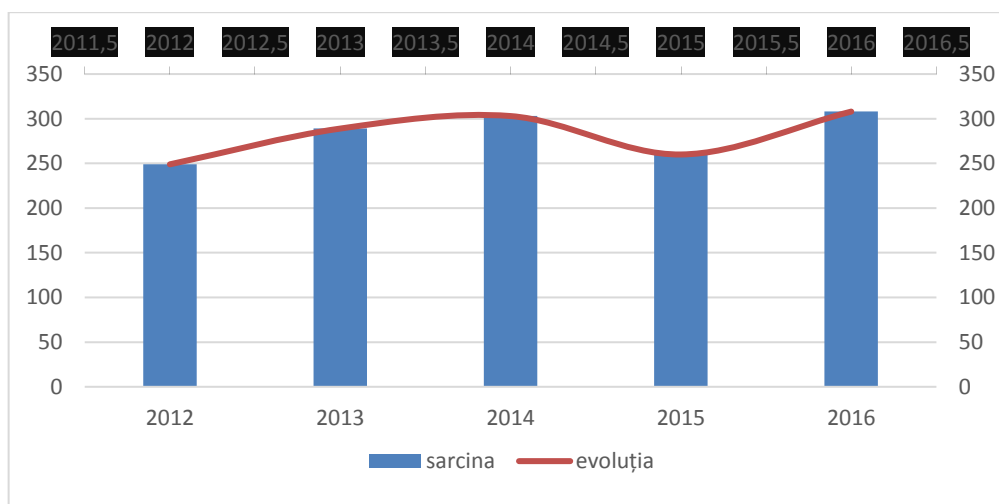
Subliniem că acest termen este unul mediu, la baza calculelor fiind numărul total al

procedurilor aflate pe rol, inclusiv pentru care legislația prevede un termen prompt sau prioritar de examinare. Astfel, se remarcă efortul deosebit atât al judecătorilor, cât și al personalului (asistenților judiciari) pentru asigurarea soluționării cu celeritate a cauzelor repartizate. Procentul ridicat al operativității înregistrate la nivelul Colegiului a avut un impact semnificativ și asupra stocului de dosare. Astfel, la sfârșitul anului 2016, stocul de dosare rămase nesoluționate este cu 13% mai mic decât cel înregistrat la finele anului 2015.

c) sarcina în cadrul Colegiului Penal

Ținând cont de datele statistice reflectate în secțiunile anterioare și concluzionând asupra evoluției sarcinii de lucru a Colegiului Penal, pentru anul 2016, se constată că, în perioada respectivă, de către magistrații Colegiului Penal au fost judecate 2980 de dosare sau 88 % din cele 3384 –aflate pe rol, restanța constituind 404 dosare sau 12%. Sarcina medie pentru fiecare judecător al Colegiului constituie 308 cauze, majorându-se față de aceeași perioadă a anului 2015.

Evoluția sarcinii per judecător, în ultimii 5 ani, se reflectă în următorul grafic:

Notă: sarcina per judecător este calculată, prin raportarea numărului total de cauze, aflate pe rol, la numărul posturilor efectiv ocupate, în anul 2016 – 11 judecători.

Sub aspectul activității desfășurate de judecătorii Colegiului este relevant faptul că, pe lângă activitatea de judecată, aceștia au desfășurat și alte activități, precum:

- în calitate de membri în Colegiul de Evaluare a Performanțelor Judecătorilor (Gordilă Nicolae, Moraru Petru);
- în calitate de membri în Colegiul de Selecție și Cariera Judecătorilor (Nicolaev Ghenadie, Catan Liliana);
- în calitate de membri în Colegiul Disciplinar (Covalenco Elena);
- în calitate de membri ai Comisiei la Examenul pentru candidații la funcția de judecător sau de procuror, în temeiul vechimii în muncă (Moraru Petru);
- în calitate de formatori în cadrul Institutului Național de Justiție (Timofti Vladimir, Catan Liliana, Nicolaev Ghenadie).

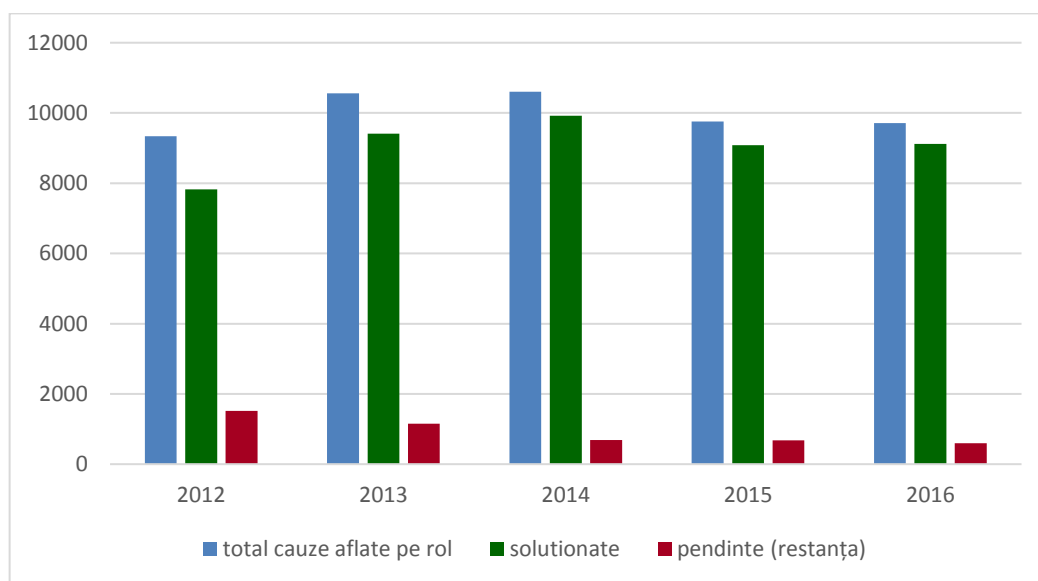
2.3. Analiza activității Colegiului Civil, Comercial și de Contencios Administrativ

2.3.1. Indicatori statistici relevanți

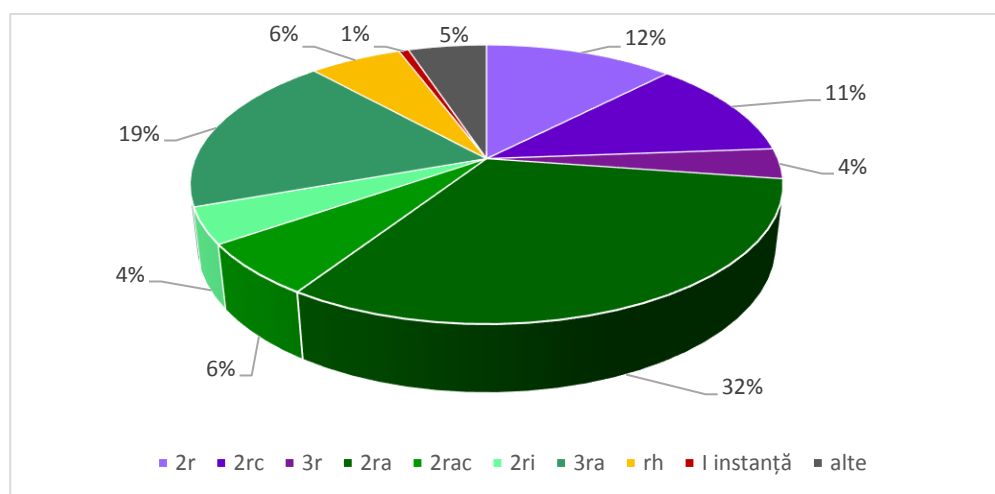
a) volum de activitate

La acest capitol, e de menționat că, în total, pe rolul Colegiului Civil, Comercial și de Contencios Administrativ, au fost înregistrate 9712 dosare, dintre care au fost judecate – 9117 cauze sau 94%, numărul dosarelor pendinte (restanță) constituind – 595 de dosare sau 6%.

În acest mod, în anul 2016, a fost înregistrată o diminuare neesențială, cu 44 de cauze sau 0,4%. Totodată, se păstrează aceeași tendință, în ceea ce privește rata dosarelor judecate, termenele de judecare a acestora.

Structura cauzelor aflate pe rol în cadrul Colegiului, ținând cont de indicele atribuit, se prezintă în modul următor:

Conform graficului prezentat, procedurile au avut ca obiect:

- recurs împotriva deciziilor adoptate de instanțele de apel/hotărârilor instanței de insolvență (recurs secț.II) - în 61% de cauze,

- recurs împotriva încheierilor adoptate de instanța de apel/insolvabilitate (recurs secț.I) - în 27% de cauze;
- revizuire - în 6 % de cauze;
- contestații (I instanță)- 1% de cauze;
- alte categorii- 5% de cauze.

Notă: În categoria „Alte categorii” sunt incluse dosarele înregistrate în baza cererilor de strămutare a cauzelor, soluționarea conflictelor de competență în materia civilă, la care se adaugă procedurile de restituire a recursurilor, prevăzute de art. 438 Cod de procedură civilă.

În continuare vom prezenta analiza exercitării actului de justiție pe dosare în materia civilă conform indicelui atribuit:

Recurs Secțiunea I.

Recurs împotriva încheierilor judecătorești (indicii 2r;2rc;3r)

În conformitate cu art.424 alin.(2) CPC, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al Curții Supreme de Justiție examinează recursurile declarate împotriva încheierilor emise de către curțile de apel.

În anul 2016, de către Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ, în Secțiunea I, au fost examinate, în total – 2446 de cauze sau 94% din cele 2590 de proceduri înregistrate, restanța constituind 144 de cauze. Reieșind din cele reflectate, comparația datelor statistice atestă o scadență neesențială a numărului dosarelor înregistrate, în ordine de recurs, secțiunea I, față de aceeași perioadă a anului 2015 – cu 203 cauze sau 8%.

a) cauze civile (indicele 2r)

În perioada de referință, au fost înregistrate 1171 de dosare, inclusiv restanța din 2015 – de 72 de cauze, dintre care au fost examinate 1099 de cauze (94%), restanța constituind 72 de cauze (6%).

Din numărul cauzelor examinate:

- a fost încetată procedura, în 5 cauze sau 0,5 %;
- au fost respinse 868 de recursuri sau 79%;
- au fost admise 226 de recursuri sau 20,5%.

În urma admiterii recursurilor:

- în 7 cauze, încheierile contestate au fost modificate;
- în 30 de cauze, problema a fost soluționată în fond;
- 189 de cauze au fost remise spre rejudecare.

b) cauze comerciale (indicele 2rc)

În perioada anului 2016, au fost înregistrate 1087 de dosare din această categorie, inclusiv restanța din 2015 – de 60 de cauze, dintre care au fost examinate 1024 de cauze (94%), restanța constituind 63 de cauze (6%).

Din numărul cauzelor examinate:

- a fost încetată procedura în recurs – în 2 cauze sau 0,2%;
- au fost respinse 747 de recursuri sau 73%;

- au fost admise 275 de recursuri sau 26,8%.

În urma admitterii recursurilor:

- în 7 cauze – încheierile contestate au fost modificate;
- în 39 de cauze – problema a fost soluționată în fond;
- 229 de cauze au fost remise spre rejudecare.

c) cauze în ordinea contenciosului administrativ (indicele 3r)

Pe parcursul anului 2016, au fost înregistrate 332 de dosare, inclusiv restanța din 2015– de 17 cauze, dintre care au fost examinate 323 de cauze (97%), restanța constituind 9 cauze (3%).

Din numărul cauzelor examinate:

- au fost respinse 247 de recursuri sau 76%;
- au fost admise 76 de recursuri sau 24%.

În urma admitterii recursurilor:

- în una (1) dintre cauze – încheierea contestată a fost modificată;
- în 9 cauze – problema a fost soluționată în fond;
- 66 de cauze au fost remise spre rejudecare.

În cadrul campaniei electorale privind alegerea pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova, Curtea Supremă de Justiție a judecat, în total, 66 de cauze, în ordine de recurs, secțiunea I, împotriva încheierilor adoptate pe marginea contestațiilor concurenților electorali și a altor persoane, privind legalitatea acțiunilor/inacțiunilor și hotărârilor Comisiei Electorale Centrale. La acest compartiment e necesar de remarcat respectarea termenului de judecare a dosarelor – de 3 zile, de la primirea dosarului.

Recurs Secțiunea II.

Recurs împotriva hotărârilor/deciziilor ale curților de apel (indicele 2ra, 2rac, 2ri, 3ra)

În conformitate cu art.429 alin.(1) CPC, pot fi atacate cu recurs deciziile pronunțate de curțile de apel, în calitatea lor de instanțe de apel, cât și hotărârile pronunțate de curțile de apel, în procedura de insolvență.

În perioada de referință, în total, s-au aflat pe rol 5778 de cauze, inclusiv 481 de cauze – restanța din 2015, dintre care au fost examinate 5384 de cauze (93%), restanța constituind 394 de cauze (7%).

Comparația datelor statistice atestă o descreștere a numărului dosarelor înregistrate, în ordine de recurs, secțiunea II, față de aceeași perioadă a anului 2015, cu 135 de dosare (2%) din numărul dosarelor de aceeași categorie, aflate pe rol, tendința evidențiată în ultimii 2 ani.

a) examinarea cauzelor civile (indicele 2ra)

În total, pe rolul instanței, în anul 2016, au fost înregistrate 3026 de dosare, inclusiv restanța din 2015 – de 263 de cauze, dintre care au fost examinate 2816 cauze (93%), restanța constituind 210 cauze (7%).

În urma judecării cauzelor, au fost:

- declarate inadmisibile – 2123 (75,4%);
- dispusă încetarea procedurii în recurs – 6 (0,2%);
- transmise spre examinare, în Colegiul lărgit – 687 de dosare (24,4%).

La etapa judecării cauzelor, în Colegiul lărgit:

- au fost respinse 120 de recursuri (17%);
- au fost admise 567 derekursuri (83%).

În rezultatul admiterii recursurilor, s-a decis:

- modificarea actelor judecătorești, contestate în 25 de cauze:

- în 8 cauze – a fost modificată decizia instanței de apel;
- în 17 cauze – a fost modificată atât decizia instanței de apel, cât și hotărârea instanței de fond.

instanței de fond.

- casarea deciziei CA, cu menținerea hotărârii primei instanțe, în 111 cauze;
- casarea actelor judecătorești contestate, cu remiterea cauzei la rejudecare,

în 277 de cauze:

- 261 de cauze, remise în instanța de apel;
- 16 cauze, remise în instanța de fond.

- casarea atât a deciziei instanței de apel, cât și a hotărârii primei instanțe, în 154 de cauze, inclusiv:

- în 151 de cauze (98%) – cu pronunțarea unei noi hotărâri;
- în 2 cauze (1,3%) – a fost încetat procesul judiciar;
- în o (1) cauză (0,7%) – a fost scoasă cererea de pe rol.

Datele statistice atestă păstrarea tendinței de scădere treptată a numărului de cauze civile, de această categorie, pe parcursul ultimilor 2 ani de referință. Astfel, în 2016, a fost înregistrată o diminuare, cu 170 de cauze sau 5%, față de anul 2015 (3192 de cauze), precum și față de anul 2014 (3822 de cauze).

În același timp, se păstrează aceeași tendință, în ceea ce privește termenele de judecare a cauzelor, rata soluționării cauzelor păstrându-se la același nivel.

b) examinarea cauzelor comerciale (indicele 2rac)

În perioada raportată, pe rolul instanței au fost înregistrate 580 de dosare, inclusiv 47 de dosare – restanță din anul 2015, dintre care au fost examinate – 531 (92%), restanța la sfârșitul perioadei de referință constituind 49 de cauze (8%) .

În urma judecării cauzelor:

- a fost încetată procedura, în ordine de recurs, în 2 cauze (0,4%);
- au fost declarate inadmisibile recursuri – în 354 de dosare (66,6%);
- transmise spre judecare, în Colegiul lărgit – 175 de dosare (33%).

La etapa judecării cauzelor, în Colegiul lărgit:

- au fost respinse recursurile, în 36 de cauze (21%);
- au fost admise recursurile, în 139 de cauze (79%).

În rezultatul admiterii recursurilor, s-a decis:

- modificarea actelor judecătorești, contestate în 7 cauze:

- în 5 dintre aceste cauze, modificată decizia instanței de apel;

- în 2 cauze, modificată atât decizia instanței de apel, cât și hotărârea instanței de fond.

- casarea deciziei CA, cu menținerea hotărârii primei instanțe, în 32 de cauze;

- casarea actelor judecătorești contestate, cu remiterea cauzei la rejudecare, în 66 de cauze:

- 63 de cauze, remise în instanța de apel;

- 3 cauze, remise în instanța de fond.

- casarea atât a deciziei instanței de apel, cât și a hotărârii primei instanțe – în 34 de cauze, inclusiv:

- în 33 de cauze – cu pronunțarea unei noi hotărâri;

- în o (1) cauză – a fost încetat procesul judiciar.

Comparând datele statistice ale anului 2016, în raport cu cele ale anului precedent, se observă o scădere neesențială de 15 cauze sau 2% . În același timp, se păstrează aceeași tendință, în ceea ce privește termenele de judecare a cauzelor, rata de soluționare a cauzelor, păstrându-se la același nivel.

c) Examinarea cauzelor de insolvabilitate (indicele 2ri)

În perioada raportată, pe rolul instanței au fost înregistrate 397 de dosare, inclusiv 26 de dosare – restanța din anul 2015, dintre care au fost examinate 364 (92%), restanța la sfârșitul perioadei de referință constituind – 33 de cauze (8%).

Din numărul celor judecate, în 226 de cauze, recursurile au fost respinse (62%), iar, în 138 de cauze, recursurile au fost admise (38%), cu pronunțarea următoarelor soluții:

- în 25 de cauze – au fost pronunțate hotărâri noi;

- 109 cauze – au fost remise spre rejudecare;

- în 4 cauze – a fost încetat procesul.

Comparând datele statistice ale anului 2016, în raport cu cele ale anului precedent, se observă o creștere, cu 28 de cauze, față de anul 2015 (7%). Astfel, pe parcursul ultimilor 3 ani, se păstrează tendința de creștere a acestei categorii de dosare.

d) Examinarea cauzelor în ordinea contenciosului administrativ (indicele 3ra)

În perioada raportată, pe rolul instanței au fost înregistrate 1775 de cauze, inclusiv 145 de cauze – restanța din anul 2015, dintre care au fost examinate 1673 (94%), restanța la sfârșitul perioadei de referință constituind – 102 cauze (6%).

În urma judecării cauzelor:

- a fost încetată procedura, în ordine de recurs – în 2 cauze (0,1%);

- au fost declarate inadmisibile recursuri – în 1262 de cauze (75,4%);

- transmise spre judecare, în Colegiul lărgit – 409 cauze (24,5%).

La etapa judecării cauzelor, în Colegiul lărgit:

- au fost respinse recursurile – în 94 de cauze;

- au fost admise recursurile – în 315 cauze.

În rezultatul admiterii recursurilor s-a decis:

- modificarea deciziei instanței de apel – în 3 cauze;
- casarea deciziei CA, cu menținerea hotărârii primei instanțe, în 93 de cauze;
- casarea actelor judecătorești contestate, cu remiterea cauzei la rejudecare, în 114 cauze:
  - 111 cauze, remise în instanța de apel;
  - 3 cauze, remise în instanța de fond.
- casarea, atât a deciziei instanței de apel, cât și a hotărârii primei instanțe, în 104 cauze, inclusiv:
  - în 101 cauze – cu pronunțarea unei noi hotărâri;
  - în 3 cauze – a fost încetat procesul judiciar.

În cazul examinării cauzelor, în ordinea contenciosului administrativ, se păstrează aceeași tendință, termenele de judecare a cauzelor, rata dosarelor aflate în restanță, păstrându-se la același nivel.

Examinarea cererilor de revizuire (indicele 2rh, 2rhe,3rh)

În perioada analizată, au fost înregistrate, în total – 570 de cauze, în ordine de revizuire, restanța din 2015 – de 38 de cauze, au fost examinate 529 de cauze (93%), Restanța, la finele perioadei raportate, constituie 38 de cauze (5,7%).

În urma judecării, în 496 de cauze (94%), cererile au fost respinse, ca fiind inadmisibile, în 28 de cauze (5%), cererile au fost admise, 5 cereri (1%) au fost retrase.

Se constată micșorarea numărului de dosare –cu 99 de cauze sau 14%, înregistrat de această categorie, față de aceeași perioadă a anului precedent. Astfel, în ultimii 2 ani consecutiv, se păstrează tendința de diminuare a exercitării acestei căi de atac.

Numărul redus al cererilor de revizuire admise poate fi justificat prin respectarea prevederilor Convenției Europene pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, în special, prin respectarea principiului *res judicata*, adică principiul caracterului irevocabil al hotărârilor judecătorești.

Temeiuri de admitere a cererilor de revizuire au constituit următoarele situații, prevăzute de art. 449 CPC:

- *art.449 lit. a) CPC* (s-a constatat, prin sentință penală irevocabilă, comiterea unei infracțiuni, în legătură cu pricina care se judecă) – 1 cauză;
- *art.449 lit. b) CPC* (au devenit cunoscute unele circumstanțe sau fapte esențiale ale pricinii, care nu au fost și nu au putut fi cunoscute revizuentului, dacă acesta dovedește că a întreprins toate măsurile, pentru a afla circumstanțele și faptele esențiale, în timpul judecării anterioare a pricinii) – 10 cauze;
- *art.449 lit. c) CPC* (instanța a emis o hotărâre cu privire la drepturile persoanelor, care nu au fost implicate în proces) – 4 cauze;

- *art.449 lit.e) CPC* (s-a anulat ori s-a modificat hotărârea, sentința sau decizia instanței judecătorești, care au servit drept temei pentru emiterea hotărârii sau deciziei, a căror revizuire se cere)– *o(1) cauză*;

- *art.449 lit.e)¹ CPC* (a fost aplicată o lege, declarată neconstituțională, de către Curtea Constituțională și, la judecarea cauzei, a fost ridicată excepția de neconstituționalitate, iar instanța de judecată sau Curtea Supremă de Justiție a respins cererea, privind sesizarea Curții Constituționale sau din hotărârea Curții Constituționale rezultă că, prin aceasta, s-a încălcat un drept garantat de Constituție sau de tratatele internaționale, în domeniul drepturilor omului)– *2 cauze*;

- *art.449 lit.g) CPC* (Curtea Europeană a Drepturilor Omului sau Guvernul Republicii Moldova a inițiat o procedură de reglementare pe cale amiabilă într-o cauză pendinte împotriva Republicii Moldova)– *7 cauze*;

- *art.449 lit. h) CPC* (Curtea Europeană a Drepturilor Omului a constatat, printr-o hotărâre, fie Guvernul Republicii Moldova a recunoscut, printr-o declarație, o încălcare a drepturilor sau libertăților fundamentale, care poate fi remediată, cel puțin parțial, prin anularea hotărârii pronunțate, de o instanță de judecată națională) – *3 cauze*.

Menționăm că, pe parcursul anului de referință, la cererea Agentului guvernamental, au fost inițiate 11 proceduri, în ordine de revizuire, dintre care 9 au fost soluționate.

Examinarea cererilor de strămutare, de abținere și referitoare la conflictele de competență (indicele 2ac)

Pe parcursul anului 2016, au fost înregistrate 230 de cauze, parvenite în baza cererilor de strămutare, cererilor de abținere și conflictului de competență dintre alte instanțe, inclusiv și restanța de 4 cauze, din anul 2015. Din numărul total, aflate pe rol, au fost judecate 229 de cauze (99,6%), restanța, la finele perioadei nominalizate, constituind o singură cauză (0,4%).

Din numărul cauzelor examinate, în 113 cauze, cererile au fost admise (49%), în 116 cauze, cererile au fost respinse (51%).

De cele mai dese ori, drept temei ale acestor cereri a servit imposibilitatea formării completelor de judecată, pentru examinarea cererilor de apel sau de recurs, din motivul insuficienței de cadre, în aceste instanțe.

În mai puține cazuri, drept temei ale cererilor respective au constituit relațiile de rudenie sau prietenie între participanții la proces și judecătorii acestor instanțe.

Conform datelor statistice, în comparație cu anul 2015, numărul de cauze din această categorie a scăzut cu 88 de cauze (28%).

Examinarea cererilor de emitere a unei decizii suplimentare (indicele ds)

Pe parcursul anului 2016, pe rolul instanței au fost înregistrate și examinate, în total, 118 de dosare din această categorie, fiind constatată o descreștere, cu 27 de cauze, față de perioada anului 2015.

În urma judecării celor 118 cauze, cererile au fost respinse, în 34 de cauze, iar, în 84 de cauze – au fost admise, cu emiterea unei decizii suplimentare.

Examinarea cauzelor în I instanță (indicele 3, 3d)

Indicele 3

În conformitate cu prevederile articolului 25 din Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii, Hotărârile Consiliului Superior al Magistraturii pot fi contestate, la Curtea Supremă de Justiție, de orice persoană interesată, în termen de 15 zile de la data comunicării, doar în partea ce se referă la procedura de emitere/adoptare.

Contestațiile se examinează de un complet format din 9 judecători.

Totodată, din 25 martie 2016, odată cu intrarea în vigoare a Legii cu privire la Procuratură nr.3 din 25.02.2016, în temeiul art.79, instanța examinează contestațiile împotriva hotărârilor Consiliului Superior al Procurorilor.

În perioada raportată, pe rolul instanței s-au regăsit, în total – 47 de contestații, dintre care o (1) cauză – restanța din anul 2015. În cadrul proceselor judiciare, 32 de cauze au fost conexe într-o singură procedură. Din numărul total, doar într-o singură cauză a fost contestat actul, emis de Consiliul Superior al Procurorilor.

În urma soluționării contestațiilor:

- 3 cereri au fost restituite;
- o (1) cerere a fost transmisă, după competență;
- 5 cereri au fost respinse;
- o (1) cerere a fost admisă, cu anularea actului contestat.

Restanța, la 31 decembrie 2016, constituie 5 cauze. În 2 cauze – procesul judiciar a fost suspendat, în legătura cu sesizarea Curții Constituționale.

Indicele 3d

În conformitate cu prevederile art.40 al Legii cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor nr.178 din 25.07.2014, Hotărârile Consiliului Superior al Magistraturii pot fi contestate de către persoanele care au depus sesizarea, inspecția judiciară sau judecătorul vizat în hotărâre, în termen de 20 de zile de la data recepționării hotărârii motivate, la Curtea Supremă de Justiție.

Cererile de contestare sunt examinate de un complet, format din 5 judecători. Contestațiile împotriva deciziilor Consiliului Superior al Magistraturii, adoptate în condițiile art.39, se examinează în mod prioritar.

În anul 2016, pe rolul instanței au fost înregistrate 14 contestații, dintre care au fost încheiate 11 cauze (78%), restanța constituind 3 cauze (22%).

Dintre cele judecate:

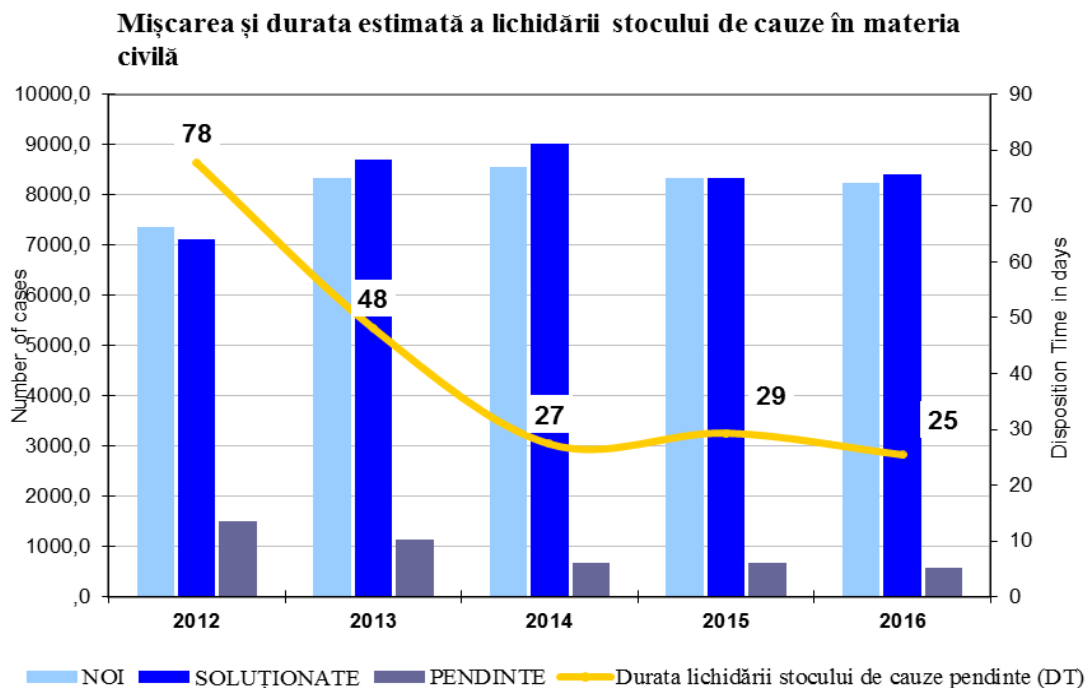
- au fost respinse contestațiile – în 10 cauze;
- a fost restituită cererea într-o singură (1) cauză.

b) operativitatea

Ținând cont de rezultatele analizei statisticii, se poate concluziona că judecarea cauzelor a fost efectuată în termeni rezonabili. Astfel, termenul de judecare a dosarelor, în secțiunea I și în ordine de revizuire, nu depășește 2 luni de zile, din

momentul înregistrării procedurii. Termenul de judecare a dosarelor în ordinea de recurs în secțiunea II, în mediu constituie 2 luni din momentul înregistrării.

Astfel, instanța a respectat, pe parcursul anului de activitate, prevederile legale ce statuează obligativitatea judecării cauzei, în termene rezonabile.

Astfel, potrivit graficului prezentat, durata medie a procedurilor, în cadrul Colegiului, constituie 25 de zile. Subliniem că acest termen este unul mediu, la baza calculelor fiind numărul total al procedurilor aflate pe rol, inclusiv pentru care legislația prevede un termen prompt sau prioritar de examinare (3-5 zile). După cum s-a menționat anterior, un impact semnificativ au avut și perioadele electorale, pe parcursul ultimilor 3 ani consecutiv, acest fapt fiind reflectat și prin diagrama de mai sus.

În același timp, instanța examinează în mod prioritar cererile de recurs, declarate împotriva încheierilor instanțelor de insolvență, inclusiv din considerentul respectării unui termen rezonabil, la judecarea acestor cauze – din momentul intentării procedurii de insolvență până la finalizarea acestui proces complex.

Subliniem, că acest fapt se datorează următorilor factori: cel dintâi – termenul-limită de judecare a acestei categorii, stabilit de art.8 al Legii insolvenței – de 60 de zile, iar cel de al doilea – tergiversările, în derularea procesului de insolvență, tendința observată deseori, la examinarea acestor cauze, prin metoda contestării de către participanți a unor acte care, în principiu, nu pot fi supuse niciunei căi de atac.

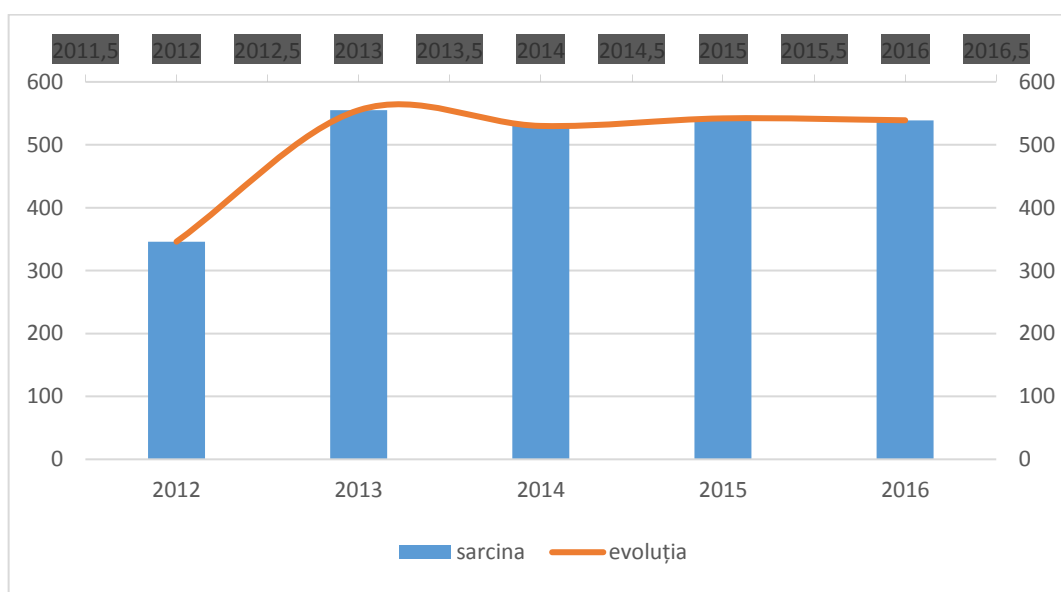
Astfel, se remarcă efortul deosebit atât al judecătorilor, cât și al personalului (asistenților judiciari) pentru asigurarea soluționării cu celeritate a cauzelor repartizate. Procentul ridicat al operativității înregistrate a avut un impact și asupra stocului de dosare. În modul acesta, la sfârșitul anului 2016, stocul de dosare rămase nesoluționate este cu 11% mai mic, decât cel înregistrat, la finele anului 2015.

c) sarcina în cadrul Colegiului

Ținând cont de datele statistice reflectate în secțiunile anterioare și concluzionând asupra evoluției sarcinii de lucru, în Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ, pentru anul 2016, se constată că, în perioada respectivă, de către magistrați, au fost judecate 9117 cauze sau 94 % din cele aflate pe rol, restanța constituind 595 de cauze sau 6 %.

Sarcina medie, pentru fiecare judecător al Colegiului, constituie 539 de cauze, aflate în procedură, majorându-se față de aceeași perioadă a anului 2015.

Evoluția sarcinii per judecător, în ultimii 5 ani, se reflectă grafic, în modul următor:

Notă: sarcina per judecător este calculată, prin raportarea numărului total de cauze, aflate pe rol, la numărul posturilor efectiv ocupate, în anul 2016 – 18 judecători.

Astfel, potrivit diagramei prezentate, în ultimii 3 ani de activitate, sarcina medie în cadrul Colegiului este, practic, constantă.

Pe lângă activitatea de judecată, judecătorii Colegiului au fost antrenați în următoarele activități:

- în calitate de membri, în Colegiul de Evaluare a Performanțelor Judecătorilor (Șircu Iulia, Sternioală Oleg);
- în calitate de membri, în Colegiul de Selecție și Carieră a Judecătorilor (Filincova Svetlana, Mardari Dumitru, Craiu Nicolae);
- în calitate de membri, în Colegiul Disciplinar (Doagă Valeriu);
- în calitate de formator, în cadrul Institutului Național de Justiție (Poalelungi Mihai, Șircu Iulia, Chișca-Doneva Tamara, Cobăneanu Ala, Ghervas Maria, Pitic Mariana).

Capitolul III. Activitatea subdiviziunilor Curții Supreme de Justiție

3.1. Direcția evidență și documentare procesuală

Ținând cont de rezultatele activității Direcției, pe anul 2015, în perioada de referință, activitatea a fost orientată, în mod prioritar, spre:

- înregistrarea cererilor parvenite la CSJ, în ordinea prevăzută de Instrucțiune;
- asigurarea înregistrării procedurilor aferente în PIGD și pe pagina web a instanței;
- asigurarea evidenței cererilor/dosarelor înregistrate;
- asigurarea interpelării rapide a dosarelor din instanțele ierarhic inferioare;
- prelucrarea materialelor dosarelor, în termene rezonabile și transmiterea acestora, în mod operativ, în vederea intentării procedurii de recurs/revizuire;
- remiterea în termen, participanților la proces, a copiilor actelor judecătorești, adoptate de către Curtea Supremă de Justiție.

Secția documentare procesuală a cauzelor penale

Indicatori statistici relevanți

În perioada raportată, pe rolul secției se regăseau 3848 cereri, inclusiv 448 de cereri– restanța din 2015.

Structura cererilor se prezintă, în modul următor:

- 667 de recursuri în anulare (17,3%);
- 3174 de recursuri ordinare (82,5%);
- 7 cereri de revizuire (0,2%).

Ca urmare a prelucrării cererilor:

- 3239 de cereri ce constituie 84,1% (a.2015 –83,7%), au fost remise împreună cu dosarele, în Secția Evidență Procesuală a Cauzelor Penale, pentru înregistrarea procedurilor;
- 26 de cereri ce constituie 0,7% (a.2015 – 0,7 %), au fost transmise, după competență;
- 103 cereri ce constituie 2,7 % (a.2015 – 2,8%), au fost restituite (retrocedate) recurenților, pentru perfectarea cererilor, în conformitate cu cerințele prevăzute de Codul de procedură penală;
- 480 de cereri sau 12,5% (a.2016 – 12,7 %) constituie restanța.

Drept urmare a analizei datelor statistice, pentru aceeași perioadă a anului 2015, se atestă o creștere a numărului de cereri declarate – cu 334 de cereri sau 8%. Astfel, în ultimii 3 ani de activitate, se înregistrează majorarea numărului de proceduri. De asemenea, se păstrează tendința predominării numărului recursurilor ordinare, față de recursurile în anulare.

Analiza detaliată a cererilor per categorie se prezintă mai jos, după cum urmează:

- Recursuri ordinare

În rezultatul analizei și prelucrării celor 3174 de recursuri ordinare:

- 2650 de cereri (83,4%) au fost transmise Secției Evidență Procesuală a Cauzelor Penale;

- 73 de cereri (2,3%) au fost remise, pentru perfectare, recurenților;

- 26 de cereri transmise, după competență (0,9%);

- 425 de recursuri constituie restanța (13,4%).

Numărul recursurilor ordinare, față de perioada similară a anului 2015, s-a majorat cu 12 %, fiind înregistrată o creștere, cu 384 de recursuri.

- Recursuri în anulare

Ca urmare a analizei și prelucrării celor 667 de recursuri în anulare:

- 584 de recursuri (87,5 %) au fost transmise în Secția Evidență procesuală a cauzelor penale;

- 28 de recursuri (4,2%) au fost remise părților pentru perfectare;

- 55 de recursuri (8,3%) constituie restanța.

Astfel, în anul 2016, se atestă o scadență a numărului recursurilor în anulare, cu 42 de cereri sau 14%, comparativ cu anul precedent.

- Cereri de revizuire

În total, în perioada raportată, au fost înregistrate 7 cereri de revizuire care, în urma prelucrării și analizei, 5 au fost transmise în Secția evidență procesuală a cauzelor penale.

Evidența cererilor

Pe parcursul anului 2016, toate cererile parvenite în Secție au fost înregistrate, în registre interne, pe suport de hârtie, în Programul Integrat de Gestionare a Dosarelor, totodată, fiind reflectate și pe pagina web a instanței, la compartimentul *Lista cererilor pendinte*.

Restanța înregistrată

În ceea ce privește vizarea restanțelor cererilor, e de menționat că, la începutul perioadei de referință, aceasta constituia 448 de recursuri (406 recursuri ordinare și 42 de recursuri în anulare).

La sfârșitul perioadei raportate, restanța constituia 480 de recursuri (425 de recursuri ordinare și 55 de recursuri în anulare), observându-se o majorare a stocului, cu 32 de cereri sau 6%, comparativ cu anul precedent. Totuși restanța înregistrată se datorează unor factori obiectivi, întrucât, practic, majoritatea cererilor a fost declarată la finele perioadei de referință, iar instanțele de fond nu au reușit să expedieze dosarele vizate.

În 40 de cazuri, în urma prelucrării dosarelor, se constată faptul că actele procedurale ale instanței de judecată, contrar prevederilor art. 16 alin. (4) Cod de procedură penală, nu au fost înmânate recurenților, fiind traduse în limba lor maternă sau în limba, pe care aceștia o cunosc, în modul stabilit. Astfel, dosarele menționate sunt restituite, pe adresa curților de apel, pentru înlăturarea greșelilor admise, la acest capitol.

Remiterea recursurilor, în temeiul art.430 și 455 alin.(3¹)Cod de procedură penală

Conform raportului statistic, în anul 2016, condamnaților le-au fost remise 103 cereri (a.2015 – 98). Motivul general al restituirii constituie nerespectarea prevederilor legii procesuale, și anume, lipsa informației privind denumirea instanței care a pronunțat sentința, data pronunțării sentinței, denumirea instanței care a adoptat decizia în apel, data pronunțării deciziei în apel – factori principali ce împiedică și fac, practic, imposibilă interpelarea dosarelor, din instanțele ierarhic inferioare.

Interpelarea dosarelor

Activitatea Secției, la acest capitol, se desfășoară în conformitate cu prevederile legale. Astfel, interpelările, în baza cererilor înregistrate, sunt întocmite și expediate în instanțe, într-un termen de cel mult 5 zile, din momentul declarării recursului, termen care este unul rezonabil, respectându-se prevederile Instrucțiunii.

În ceea ce privește termenul de expediere a dosarelor din instanțele judecătorești, în adresa CSJ, trebuie de menționat că, în majoritatea cazurilor, acesta constituie, în medie, o lună de zile din data expedierii interpelării. În unele cazuri, se evidențiază o tergiversare în acest sens și, în asemenea situații, se recurge la practica interpelării repetate a dosarelor.

Totuși situația, la acest capitol, s-a îmbunătățit vizibil, față de anii precedenți. Factorul principal, care influențează asupra termenului aflării recursului în Secție, îl constituie lipsa traducerilor deciziilor Curții de Apel Chișinău, în limba rusă. La acest capitol subliniem că situația pare a fi una alarmantă, întrucât, la finele anului 2016, din cele 480 de cereri restanță 83 de cauze penale nu au parvenit, pe motiv că nu au fost traduse deciziile contestate. Astfel, pe rolul Secției se regăsesc 2 cereri de recurs împotriva deciziilor CA Chișinău din 11 și, respectiv, 17 februarie 2016, netraduse la momentul actual, fiind cele mai „vechi” din Secție.

Instanța, periodic, a solicitat Curții de Apel Chișinău întreprinderea măsurilor de rigoare, în vederea ameliorării situației, însă, cu regret, schimbări esențiale nu au avut loc. Conform explicațiilor prezentate de către Curtea de Apel Chișinău, tergiversarea înregistrată se explică prin insuficiența personalului specializat (translatori), raportat la volumul de muncă în cadrul instanței.

Sarcina în cadrul Secției

Sub aspectul repartizării volumului de lucru în Secție, sarcina pentru un funcționar a constituit 641 de cereri, majorându-se, față de anul precedent. Datele prezentate relevă că sarcina de muncă, pentru un colaborator, poate fi calificată, ca fiind proporțională, inclusiv fiind raportată la volumul de lucru al colaboratorilor Secției civile, comerciale și de contencios administrativ din cadrul Direcției.

Secția evidență procesuală a cauzelor penale

Indicatori statistici relevanți

Potrivit datelor statistice, în cursul perioadei de referință, pe rolul Secției s-au regăsit, în total – 3281 de dosare, cuprinzând dosarele rulate, adică stocul existent, la

31 decembrie 2015 – de 466 de dosare, la care se adaugă 2815 dosare nou-intrate, pe parcursul anului 2016.

Evidența dosarelor și materialelor

Pe parcursul anului 2016, toate dosarele parvenite în Secție au fost înregistrate în Programul Integrat de Gestionare a Dosarelor, pagina web a instanței, precum și în fișe statistice. În modul acesta, se ține o evidență triplă. Ținând cont de faptul existenței mai multor categorii de dosare, acestea sunt înregistrate în diferite categorii, corespunzător indicelui atribuit.

Remiterea dosarelor și copiilor deciziilor

Se constată că activitatea, la acest capitol, poate fi apreciată, ca una eficientă, ținând cont de numărul suficient de personal, raportat la numărul de cauze, aflate pe rol. Astfel, dosarele judecate au fost restituite în instanța corespunzătoare, într-un termen mediu – de 3 zile.

În conformitate cu prevederile art.418, 435 Cod de procedură penală, remiterea dosarului, după redactarea deciziei, se efectuează în termen de cel mult 5 zile, în instanța de fond, pentru executare. Termenul stabilit este respectat, dosarele fiind remise în adresa instanțelor competente, iar, în conformitate cu prevederile art. 418, 435 Cod de procedură penală, de către Secție, a fost asigurată informarea părților despre expedierea dosarelor penale, pentru executarea și remiterea deciziei instanței redactate inculpatului și celorlalte părți.

Sarcina în cadrul Secției

Sarcina de muncă pentru un colaborator reflectă numărul de dosare, pe care le-a înregistrat/prelucrat, în perioada de referință și se calculează, prin raportarea numărului total de dosare, la numărul posturilor efectiv ocupate, în anul 2016, constituind 820 de dosare.

Secția documentare procesuală a cauzelor civile, comerciale și de contencios administrativ

Indicatori statistici relevanți

Potrivit datelor raportului statistic, pe parcursul anului 2016, Secția a efectuat o activitate amplă, în vederea examinării preventive a recursurilor și a cererilor de revizuire, declarate de către justițiabili, conform prevederilor art.429,436 și, respectiv,art. 446,448 Cod de procedură civilă.

Astfel, colaboratorii Secției au recepționat, au înregistrat și au prelucrat următoarele categorii de cereri:

- cererile de recurs, secțiunea II (civile –02c);
- cererile de recurs, secțiunea II (comerciale– 02e);
- cererile de recurs, secțiunea II (contencios administrativ– 03c);
- cererile de recurs, secțiunea II (insolvabilitate–02i);
- cererile de revizuire (civile – 02r);
- cererile de revizuire (contencios administrativ – 03r);
- cererile de revizuire (comerciale – 02re);
- cererile de recurs, secțiunea I (02s);

-cererile, privind emiterea deciziilor suplimentare.

În total, în perioada de referință, în Secție s-au regăsit 7624 de cereri. Comparativ cu aceeași perioadă a anului 2015 (7776 de cereri), în 2016, s-a înregistrat diminuarea numărului de recursuri, cu 152 sau cu 2 %, păstrându-se, astfel, tendința de scădere a cererilor, pe parcursul ultimilor 3 ani consecutiv.

Cuquantumul taxei de stat încasată de la persoanele fizice și juridice, pentru examinarea cererilor de recurs, în anul 2016, a constituit 4 725 604,26 de lei (a.2015 – 4 152 396,11 lei). Astfel, se oglindește o creștere a sumei încasate în bugetul public, cu titlul timbrului de stat, față de anul precedent.

Analiza detaliată a cererilor per categorie se prezintă mai jos, după cum urmează:

- Cererile de recurs, secțiunea II (indiciile 02c, 02e, 03c, 02i), declarate împotriva deciziilor/hotărârilor instanțelor de apel

În anul 2016, în Secție au fost înregistrate, în total – 6681 de cereri de recurs, secțiunea II, declarate împotriva deciziilor instanțelor de apel. Ca urmare a examinării preventive a recursurilor:

- 5850 de cereri au fost remise Secției evidență procesuală a cauzelor civile, pentru înregistrarea procedurii în recurs (87,5%);
- 318 cereri au fost restituite, pentru lichidarea neajunsurilor (5%);
- 35 de cereri–restituite, în temeiul art. 428,429 CPC (0,5%);
- 478 de cereri constituie restanța (7%).

La capitolul restituirii cererilor de recurs, în baza art.437,438 CPC, e de menționat că, în majoritatea cazurilor, recursurile sunt remise pentru lichidarea neajunsurilor, pe motivul neachitării taxei de stat, prevăzute de lege sau nemotivării recursului depus, și anume: nu se indică dispozitivul deciziei, esența și temeiurile recursului, argumentul ilegalității deciziei atacate.

La acest capitol, subliniem că avocații/recurenții, în continuare recurg la depunerea unui recurs nemotivat, imediat după adoptarea deciziei contestate, fără a se ține cont de prevederile art.434 și art.438 alin.(2) CPC, care statuează obligativitatea restituirii cererii, în termen de 5 zile. Acest fapt se soldează cu efectuarea acțiunilor ce majorează atât cheltuielile instanței (remiterea recursului prin poștă, cu aviz de recepție), cât și volumul de lucru al executorilor.

În cazul celor 478 de cereri ce constituie restanța, e de menționat că majoritatea cererilor dețin indicele 02c și se datorează faptului că cea mai mare parte a lor a fost depusă, la finele perioadei de referință. Astfel, din numărul total de recursuri rămase în restanță –179 de recursuri (37%) au fost înregistrate la sfârșitul lunii decembrie, iar, în celelalte cazuri, dosarele au fost interpelate, dar nu au parvenit în instanță.

- Cererile de revizuire (indiciile 02r, 03r, 02re)

În perioada analizată, în Secție au fost înregistrate, în total – 613 cereri de revizuire, declarate împotriva deciziilor, adoptate de către Curtea Supremă de Justiție, cât și împotriva actelor judecătorești, adoptate de către instanțele ierarhic inferioare. Ca urmare a examinării preventive a cererilor:

- 550 de cereri au fost remise Secției evidență procesuală a cauzelor civile, pentru înregistrarea intentării procedurii (90%);
- 5 cereri au fost restituite (0,8%);
- 8 cereri – transmise după competență (1,2);
- 50 de cereri constituie restanța (8%).

Restanța reflectată e o consecință a depunerii cererilor la finele perioadei de referință, iar, în unele cazuri, se datorează faptului neexpedierii dosarelor din instanțele ierarhic inferioare, în termenul ce depășește o lună de zile, din momentul interpelării.

●Cererile de recurs, secțiunea I (indiciile 02s)

În perioada de referință, în Secție au fost înregistrate, în total – 194 de cereri de recurs, declarate împotriva încheierilor, adoptate de către curțile de apel, care au fost remise, conform prevederilor art.426 CPC, pentru a fi anexate la materialele cauzei.

●Cererile privind emiterea deciziilor suplimentare (indicele 02ds)

De asemenea, pe parcursul perioadei raportate, au fost înregistrate 136 de cereri, privind emiterea deciziilor suplimentare, fiind transmise 127 de cereri, iar 9 cereri, constituind restanța.

Evidența cererilor

În anul 2016, toate cererile parvenite în Secție au fost înregistrate în registre interne, pe suport de hârtie, în Programul Integrat de Gestionare a Dosarelor, fiind, totodată, reflectate și pe pagina web a instanței.

Ținând cont de faptul existenței mai multor categorii de cereri, acestea sunt înregistrate în diferite registre, corespunzător indicelui atribuit. Acestea sunt înregistrate în aceeași zi, în registru, pe suport de hârtie, în PIGD, însă, din motive obiective (lipsa conexiunii între PIGD și pagina web), acestea nu pot fi imediat plasate și pe pagina web. Astfel, informația respectivă, de facto, este plasată în cel mult 3 zile, din momentul depunerii cererii.

Interpelarea dosarelor

În urma efectuării unei analize, la acest capitol, s-a constatat că activitatea Secției poate fi apreciată, ca una eficientă. Astfel, interpelările, în baza cererilor înregistrate, sunt întocmite și expediate în judecătoria, într-un termen de 5 zile din momentul recepționării cererii, termen care poate fi apreciat, ca fiind rezonabil, respectându-se prevederile Instrucțiunii.

În ceea ce privește termenul de expediere a dosarelor din instanțele judecătorești, pe adresa CSJ, trebuie de menționat că, în medie, acesta constituie până la 2 luni de zile, din data expedierii interpelării. Însă, în unele cazuri, se evidențiază o tergiversare în acest sens și, în asemenea situații, se recurge la practica interpelării repetate a dosarelor.

În același timp, ținem să remarcăm că, deși există unele progrese, totuși se menține tendința de tergiversare în cazul Curții de Apel Chișinău, în special în cazul dosarelor de insolvență, precum și în cazul Judecătoriei Buiucani, mun.Chișinău. Inacțiunile colaboratorilor cancelariilor instanței respective, în multiple cazuri, pe

parcursul anului, au sporit volumul de lucru al colaboratorilor CSJ, influențând negativ asupra termenului de aflare a cererii pe rolul instanței de recurs.

Ținând cont de tergiversarea admisă, precum și de plângerile/adresările justițiabililor, au fost întreprinse măsurile de rigoare, în acest sens, inclusiv expedierea, pe adresa președinților instanțelor vizate, a demersurilor, cu descrierea problemei, în vederea/eliminarea deficiențelor depistate.

Sarcina în cadrul Secției

Sub aspectul repartizării volumului de lucru în Secție, sarcina pentru un funcționar a constituit, în medie, 762 de cereri. E de menționat că, în perioada de referință, funcționarii au întocmit 682 de proiecte de încheieri, pe marginea cererilor justițiabililor, în baza art.85,86,435 CPC. În continuare, se atestă parvenirea unui număr mare de adresări ai justițiabililor, formulate în temeiul art.85 alin.(4), 86 CPC. Astfel, în perioada raportată, în Secție au fost înregistrate, în total– 469 de cereri.

La acest capitol, e de menționat că cel mai mare număr de cereri, prin care se solicită acordarea facilității, la achitarea timbrului de stat, este depus, fără a se invoca anumite argumente și fără a se anexa probe justificative, care ar demonstra situația materială grea, o condiție imperativă, stabilită de legea procesuală civilă.

E de subliniat că cererile sunt reflectate pe pagina web a instanței, nefiind implementată conexiunea acesteia cu PIGD. Aceasta înseamnă și creșterea volumului de lucru al colaboratorilor Secției, dar și a celorlalți colaboratori ai Grefei CSJ.

De asemenea, în perioada de referință, în Secție au fost înregistrate 213 cereri de suspendare a executării hotărârilor, contestate cu recurs/revizuire.

Secția evidență procesuală a cauzelor civile, comerciale și de contencios administrativ

Indicatori statistici relevanți

Potrivit datelor statistice, întocmite de către Direcție, pe parcursul perioadei de referință, Secția a ținut evidența a 9354 de dosare aflate pe rol în această perioadă, adică stocul existent la 31.12.2015 – de 674 de dosare, la care s-au adăugat dosarele nou-intrate, pe parcursul anului 2016 – de 8680 de dosare.

Evidența dosarelor și materialelor

În anul 2016, toate dosarele parvenite în Secție au fost înregistrate în Programul Integrat de Gestionare a Dosarelor, pe pagina web a instanței, precum și în fișe statistice. Astfel, se ține o evidență triplă.

Remiterea dosarelor și copiilor deciziilor

La acest capitol, activitatea Secției poate fi apreciată ca una eficientă, ținând cont de numărul suficient de personal. Astfel, dosarele judecate au fost restituite în instanța corespunzătoare, într-un termen de 5 zile, termen care poate fi apreciat, ca fiind rezonabil, respectându-se prevederile Instrucțiunii.

Instanța de recurs respectă prevederile art. 445 CPC, potrivit cărora copia deciziei instanței de recurs se remite părților, în termen de 5 zile de la data emiterii, cu scrisoare simplă. Totodată, la solicitare, instanța practică înmânarea copiilor deciziilor participanților la proces, a doua zi după ședința judiciară, astfel,

asigurându-se recepționarea actului CSJ (conrasemnarea în dosar), dar și minimalizarea costurilor, suportate de instanță. Menționăm că actele judecătorești adoptate, sunt plasate în ziua emiterii, pe pagina web a instanței.

Sarcina în cadrul Secției

Sarcina de muncă pentru un colaborator reflectă numărul de dosare, pe care le-a înregistrat în perioada de referință și se calculează prin raportarea numărului total de dosare, la numărul posturilor efectiv ocupate, în anul 2016, constituind 1559 de dosare.

Serviciul evidență și documentare procesuală a activității Plenului

Înregistrarea, evidența și prelucrarea materialelor

Pe parcursul perioadei raportate, conform datelor prezentate de către Serviciu, au fost înregistrate 38 de demersuri ce vizează emiterea Avizului consultativ, privind modul de punere în aplicare a legii, dintre care:

- 4 demersuri au fost admise;
- 33 de demersuri au fost respinse;
- un (1) demers constituie restanța.

De către Serviciu a fost asigurată înregistrarea și prelucrarea materialelor, întocmirea listelor ședințelor Plenului, pe pagina web a instanței și în incinta acesteia. Referitor la termenele de prelucrare a materialelor parvenite, e de menționat faptul că acestea sunt respectate. Activitatea Serviciului poate fi apreciată, ca una eficientă, la capitolul asigurării organizării și desfășurării atât a ședințelor Plenului Curții, cât și a ședințelor Consiliului Științific Consultativ, precum și a remiterii proiectelor hotărârilor explicative ale Plenului, spre avizare.

3.2. Direcția generalizare și sistematizare a practicii judiciare

Activitatea analitică a Direcției pe anul 2016, s-a realizat în conformitate cu Planul anual de activitate, având drept scop studierea practicii judiciare, pe diverse categorii de cauze, pentru oferirea unor soluții, în cazul depistării momentelor de aplicare neuniformă a legislației.

Secția civilă, comercială și de contencios administrativ

Potrivit Planului de activitate al Secției, pentru anul 2016, a fost preconizată efectuarea a 8 generalizări, însă au fost întocmite 11 note informative (este același număr de note, ca și anul trecut, 3 fiind efectuate, în afara Planului de activitate) ce vizează practica judiciară, și anume:

- 1) Notă informativă cu privire la practica judiciară ce șine de temeiurile de declarare a cererilor de revizuire în instanța de recurs, pe perioada anului 2015;
- 2) Notă informativă referitor la practica judiciară de aplicare a prevederilor Legii cu privire la asigurarea egalității nr. 121 din 25.05.2012;
- 3) Notă informativă cu privire la practica judiciară de aplicare a prevederilor legale privind statutul de refugiat;
- 4) Notă informativă ce vizează aplicarea unor prevederi ale legislației civile privind proprietatea industrială;

5) Notă informativă privind cauzele examinate în procedură de ordonanță, începând cu a II-a jumătate a anului 2014 până în prezent (iunie 2016), prin care, de la agenții economici, cu sediul în Federația Rusă, au fost încasate sume considerabile de bani (*realizată în afara planului*);

6) Revista erorilor judiciare comise de către instanțele judecătorești, la judecarea pricinilor civile, sem. I;

7) Notă informativă cu privire la practica judiciară de aplicare a prevederilor Legii nr. 87 din 21.04.2011;

8) Notă informativă cu privire la practica judiciară de aplicare a legislației vamale;

9) Notă informativă cu privire la practica judiciară, legată de încheierea tranzacțiilor de împăcare, pe parcursul desfășurării procesului civil;

10) Notă informativă privind hotărârile CtEDO c. Moldovei, pronunțate în cauze civile, în anul 2016 (*realizată în afara planului*);

11) Notă informativă privind remiterea cauzelor civile la rejudicare, de către CSJ, în 2015 (*realizată în afara planului*).

Toate notele sus-menționate au fost realizate în termenele prevăzute în Planul de activitate.

Conlucrarea la întocmirea proiectelor de hotărâri explicative ale Plenului CSJ cu caracter civil, Recomandări și Avize consultative

Colaboratorii Secției urmau să conlucreze la întocmirea a 6 proiecte de hotărâri cu caracter explicativ ale Plenului CSJ. Realizarea acestui obiectiv se prezintă sub următorul aspect: au fost adoptate 4 hotărâri, dintre care una (1), în afara Planului de activitate, un (1) proiect a fost transferat pentru 2017, deoarece, din anumite considerente, n-a avut loc ședința Consiliului științific, iar 2 proiecte au fost suspendate, în legătură cu faptul că legislația urmează a fi modificată.

Secția a conlucrat la întocmirea a 4 Recomandări, 2 Avize consultative, 9 încheieri de refuz în emiterea Avizelor consultative.

În afară de activitățile menționate mai sus, Secția a mai desfășurat și alte obiective:

a) acordarea asistenței juridice, judecătorilor, pe unele chestiuni, care vizează unificarea practicii judiciare;

b) examinarea corespondenței, parvenite în adresa CSJ;

c) pregătirea informației, în vederea executării Hotărârii Parlamentului RM nr. 72-XVI din 28.03.2008.

Secția penală

Pe parcursul anului 2016, colaboratorii Secției au efectuat următoarele Note informative:

1) Notă informativă privind efectuarea justiției, la Curtea de Apel Chișinău;

2) Notă informativă privind efectuarea justiției, la Curtea de Apel Bălți;

- 3) Generalizarea practicii judiciare, privind cauzele de spălare a banilor și de finanțare a terorismului;
- 4) Identificarea erorilor judiciare, comise de către instanțele de apel, sem. I;
- 5) Generalizarea practicii judiciare cu privire la examinarea cauzelor de corupție, aplicarea instituției punerii sub sechestru a bunurilor și confiscării speciale și aplicarea pedepselor, în cazuri de corupție;
- 6) Identificarea erorilor judiciare, comise de către instanțele de apel, sem.

II.

În privința Secției penale, relevăm faptul că, pe parcursul a 3 luni, Secția s-a confruntat cu lipsa resurselor umane, activând un singur colaborator. Totodată, Secția a realizat toate Notele informative planificate, iar proiectele de hotărâri explicative au rămas pe seama judecătorilor.

Secția legislație

Activitatea Secției legislație, în anul 2016, s-a axat preponderent pe:

- examinarea proiectelor de acte normative și legislative, a sesizărilor Curții Constituționale, parvenite spre avizare, la Curtea Supremă de Justiție;
- evidența completă a actelor normative și legislative ale RM, actelor juridice internaționale, la care RM este parte;
- controlul privind menținerea actelor juridice, în stare de control;
- evidența jurisprudenței și formarea bazei de date „Practica judiciară” și site-ul www.weblex.md;
- examinarea și modificarea codurilor, la actele plasate pe site-ul www.weblex.md și baza de date „MoldLex”, în compartimentul „Legislația cu privire la răspunderea contravențională”;
- asigurarea funcționării bibliotecii Curții Supreme de Justiție și a evidenței complete a literaturii juridice;
- editarea și publicarea Buletinului CSJ.

3.3. Direcția monitorizare și relații cu publicul

În perioada 01.01.2016 – 31.12.2016, au parvenit 1481 de petiții, cereri și adresări.

Pe parcursul anului, 35 de petiții, cereri și scrisori au fost readresate Curții Supreme de Justiție de la organele publice centrale – Parlamentul RM, Aparatul Președintelui RM, Centrul pentru Drepturile Omului din RM, precum și de la alte instituții – Procuratura Generală, Ministerul Justiției, Comisariatele de poliție, instituțiile penitenciare și instanțele de judecată. În urma examinării acestora, s-a constatat că se solicita: informații, privind cauzele aflate în procedura instanței de recurs, copiile unor acte judecătorești, precum și exprimarea dezacordului cu deciziile emise.

În vederea asigurării unui acces rapid al publicului la informații, Direcția a soluționat și cereri telefonice (în medie, 20 de cereri pe zi), care au avut ca obiect, în

principal, furnizarea informației cu privire la cauzele aflate pe rolul instanței, dar și alte informații, ce țin de activitatea Curții Supreme de Justiție.

Analizând conținutul petițiilor, cererilor și scrisorilor adresate Curții Supreme de Justiție, se constată că 1071 – se referă la cauzele penale, iar 410 – la cauzele civile, dintre care:

- în 264 de cazuri au fost depuse cereri, în care a fost solicitată informația privind etapa de examinare a dosarelor, data examinării, expedierea cauzelor în instanțele ierarhic inferioare etc.;

- în 170 de cazuri se solicită implicarea conducerii Curții Supreme de Justiție, în chestiunile ce țin de legalitatea hotărârilor judecătorești sau în procesul de judecare a cauzelor, petiționarii fiind informați despre inadmisibilitatea imixtiunii, în procesul de înfăptuire a justiției;

- 80 de cereri se referă la activitatea judecătorilor din instanțele de judecată din Republica Moldova, care au fost remise Consiliului Superior al Magistraturii, pentru examinare, potrivit competenței;

- 120 de cereri au parvenit din partea condamnaților, care își exprimă dezacordul, referitor la modul de examinare a dosarelor, la pedeapsa aplicată, precum și la calcularea termenului pedepsei;

- în 100 de cazuri persoanele, își expun dezacordul față de deciziile Curții Supreme de Justiție, în cazuri, referindu-se atât la aplicarea neuniformă a legii, cât și la dezacordul cu actul judecătoresc;

- 15 cereri se referă la organizarea insuficientă a înfăptuirii justiției, tergiversarea judecării pricinilor civile, cauzelor penale și administrative, încălcarea termenelor de redactare a hotărârilor judecătorești;

- în 130 cazuri au fost solicitate copii din materialele dosarelor, aflate atât pe rolul Curții Supreme de Justiție, cât și în arhiva acesteia;

- în 126 de cazuri se solicită explicații și consultații juridice;

- 73 de cereri de recuzare, strămutare, pe marginea cauzelor civile, aflate în instanțele ierarhic inferioare, iar, în legătură cu acest fapt, răspunsurile poartă mai mult un caracter de explicare a modului de înaintare a cerințelor invocate, față de instanța competentă;

- 300 de cereri și adresări au fost transmise altor secții, potrivit competenței.

De asemenea, nu au fost examinate 10 petiții, datorită faptului că textul petiției nu era lizibil și nu putea fi citit sau petiția conținea informații insuficiente și neconcludente, referitor la problema abordată. În aceste cazuri, petiționarii au fost informați despre motivul neexaminării și despre prevederile art. 10 alin. (5) din Legea cu privire la petiționare.

În cazurile, când soluționarea chestiunilor invocate în petiții nu a ținut de competența Curții Supreme de Justiție, acestea au fost expediate organelor competente (58 de cereri).

Petiționarii și-au exercitat dreptul de petiționare și acces la informație, în condițiile legii, fără a fi restricționați, beneficiind din partea Direcției de îndrumare și de consiliere, în limita competențelor stabilite.

3.4. Direcția drepturile omului și cooperare externă

Activitatea Direcției a fost divizată în trei compartimente:

- drepturile omului;
- colaborarea internațională a CSJ;
- asigurarea ceremonialului, în cadrul activităților extrajudiciare a CSJ.

Sistematizarea jurisprudenței CtEDO

Activitatea de bază a Direcției, la compartimentul „drepturile omului”, s-a axat pe sistematizarea jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, prin rezumarea hotărârilor Curții pronunțate împotriva Republicii Moldova și a altor state, considerate relevante pentru practica națională. Astfel, pe parcursul anului, au fost întocmite, în total – 95 de rezumate, 12 rezumate asupra hotărârilor pronunțate contra Moldovei și 83 de rezumate – asupra hotărârilor pronunțate împotriva altor state, fiind sistematizate, conform articolelor Convenției (anexa). Toate rezumatele au fost plasate pe pagina web a CSJ (<http://despre.csj.md/index.php/jurisprudenta-cedo1/rezumate-hotararilor-relevante-ale-cedo>) și diseminate judecătorilor Curții și instanțelor judecătorești din țară.

Colaborarea cu Agentul Guvernamental

O altă direcție de activitate a fost colaborarea cu Agentul Guvernamental. Colaborarea este divizată pe două segmente. Unul ține de prezentarea opiniei Curții Supreme de Justiție asupra cauzelor contra Republicii Moldova, aflate pe rol la Curtea Europeană a Drepturilor Omului și comunicate Guvernului, iar celălalt se referă la întreprinderea măsurilor cu caracter general și individual, în cadrul executării hotărârilor definitive, pronunțate de către Înalta Curte împotriva Republicii Moldova. În perioada raportată, în adresa CSJ au parvenit 35 de demersuri de la Agentul Guvernamental, la care au fost oferite răspunsuri relevante.

Colaborare externă

În partea ce ține de exercitarea atribuțiilor de protocol, asigurarea relațiilor de colaborare internațională a Curții Supreme de Justiție, colaboratorii Direcției s-au axat pe următoarele acțiuni:

- au fost organizate întreveneri, fiind asigurat ceremonialul, în cadrul a 11 vizite ale delegațiilor străine (experți internaționali, în cadrul Proiectului de asistență în reforma din Sectorul Justiției, finanțat de Fondul pentru Buna Guvernare, reprezentanții Oficiului ONU pentru Drepturile Omului, reprezentanți din cadrul Secretariatului Consiliului Europei, echipa din cadrul Oficiului Băncii Mondiale, reprezentanții Oficiului Înalțului Comisar ONU pentru Drepturile Omului, reprezentanții Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE/ODIHR), reprezentanții Ambasadei SUA, delegația Misiunii de supraveghere din cadrul Comunității Statelor Independente, reprezentanții Asociației Patronale „Camera de

Comerț Americană din Moldova”, delegația Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a României, reprezentanți ai diferitor Proiecte de asistență internațională în domeniul justiției etc.);

- a fost organizată vizita delegației Ministerului Justiției a României, cu participarea reprezentanților Ministerului Justiției din Republica Moldova, unde au fost discutate evoluțiile cooperării Moldo-Române pe sectorul justiției, fiind desfășurat Forumul juridic Moldo-Român;

- a fost organizat, în colaborare cu Institutul Național al Justiției, cu sprijinul tehnic al Proiectului ATRECO ale Delegației UE în RM, workshop, pentru judecătorii și asistenții judiciari ai CSJ, cu tema: *„Sporirea abilităților de comunicare pentru judecători și asistenți judiciari, în relația cu societatea civilă, presa și publicul larg”*.

Despre întreprinderile organizate au fost plasate comunicate de presă, pe site-ul Curții.

Concomitent, colaboratorii Direcției asigură regulile de protocol în relațiile de colaborare cu instituții și organizații internaționale, instituții similare din alte state, autorități publice centrale naționale. La fel, Direcția participă la organizarea activităților extrajudiciare interne ale Curții Supreme de Justiție.

3.5. Direcția resurse umane

În conformitate cu Statul de personal al Curții Supreme de Justiție, pentru anul 2016, au fost aprobate 253 de unități de personal.

În perioada de referință, au fost numite în funcție de judecător al Curții Supreme de Justiție – 3 persoane, iar un (1) judecător a demisionat.

Au fost încetate raporturile de serviciu, prin demisie, cu 21 de funcționari.

În perioada de referință, au fost numiți în funcție de asistent judiciar:

- prin concurs – 4 persoane;
- prin promovare – 15 persoane;

În funcție de:

- șef direcție – o (1) persoană;
- șef-adjunct direcție – o (1) persoană;
- șef secție – o (1) persoană;
- consultant superior – o (1) persoană;
- consultant – o (1) persoană.

La evaluarea anuală a performanțelor profesionale ale funcționarilor publici, au fost evaluați cu calificativul „foarte bine” – 80 de funcționari, cu calificativul „bine” – 70 de funcționari și cu calificativul "satisfăcător" un funcționar. Cu calificativul „nesatisfăcător” nu a fost evaluat niciun funcționar.

Drept urmare a evaluării perioadei de probă, 6 funcționari publici debutanți au fost confirmați în funcție publică, cu conferirea gradului de calificare al funcționarului public.

3.6. Direcția asigurare organizatorică și economico-administrativă

Pentru întreținerea Curții Supreme de Justiție, pe anul 2016, bugetul instanței a fost aprobat, în mărime de 42 667 500 lei. Spre finele anului, bugetul a fost executat, în proporție de 93,8 %, cheltuielile efective pentru întreținerea instanței până la închiderea anuală constituind 41 579 067,29 lei.

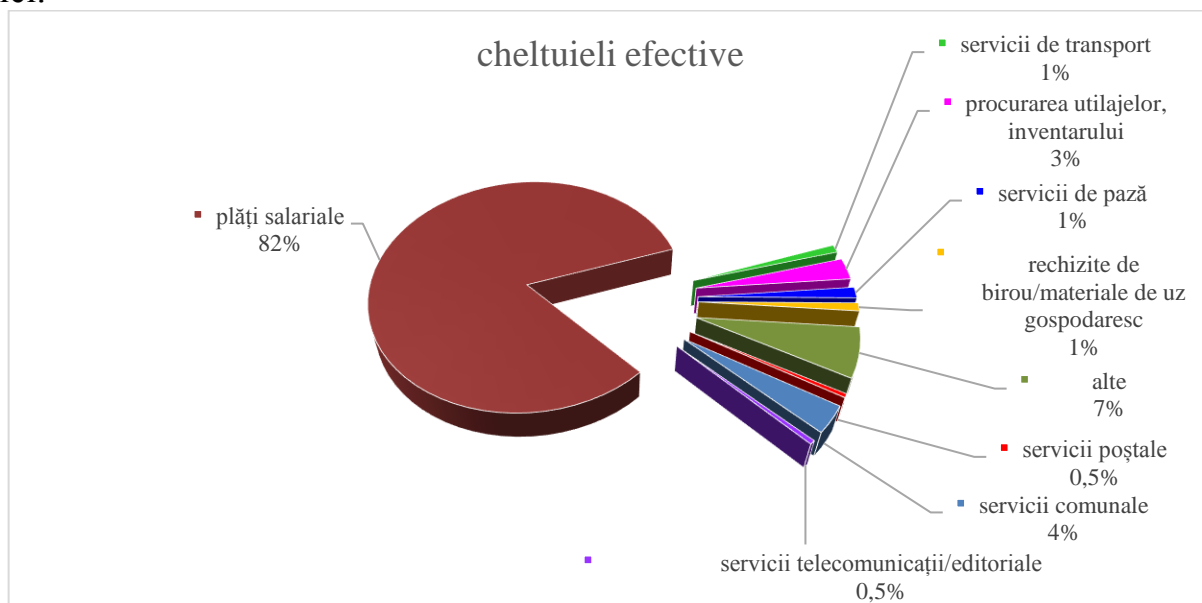
Este de menționat că neexecutarea bugetului în proporție de 100%, nu se datorează carențelor din activitatea Direcției.

Pe parcursul anului, au fost încheiate 82 de contracte, cu mai mulți agenți economici, fiind integral executate și achitate, de către Trezoreria de Stat.

Fiind planificată și modernizarea sediilor instanței, acest obiectiv nu a fost realizat integral din cauza că bugetul pentru anul 2016 a fost adoptat târziu, urmat de desfășurarea îndelungată a achizițiilor publice. Astfel, a fost realizată instalarea unui sistem antiincendiar în sediul din str. Kogălniceanu, 70 și repararea unui perete din zidul imobilului.

Pe parcursul anului au fost alocate 758 243,91 lei pentru procurarea echipamentului pentru asigurarea condițiilor optime de activitate (tehnica de calcul, climatizoare) și securității în instanță. Astfel, instanța a procurat 18 calculatoare, 18 imprimante, 20 de scanere.

Totuși, majoritatea cheltuielilor suportate constituie remunerarea angajaților instituției:

Pe parcursul anului de referință instanța nu a beneficiat de împrumuturi și granturi externe. Cu titlu de donație prin act de primire - predare de la Compania CHECCHI and Company Consulting au fost recepționate bunuri (cărți) în valoare de 1387,40 lei.

La situația 01.01.2017 sunt înregistrate datoriile creditoriale în sumă totală de 2 066 526,07 lei, cu 209 326,0 lei mai mult față de aceeași perioadă anului 2015.

În perioada de gestiune careva delapidări sau neajunsuri a valorilor materiale nu au fost depistate.

VI. Concluzii

În concordanță cu planul de activitate asumat prin Hotărârea Plenului CSJ nr.2 din 08 februarie 2016, precum și cadrul legal, activitatea derulată pe parcursul anului de referință a urmărit drept scop judecarea corectă a cauzelor, potrivit reglementărilor legislației procedurale, într-un termen rezonabil.

Potrivit jurisprudenței Curții Europene, riscul unei încălcări a cerințelor articolului 6 din CEDO crește în mod semnificativ, în situația în care cauzele se rețin pe rolul unei instanțe, pentru o perioadă mai mare de doi ani. La acest capitol, e de menționat că instanța a respectat principiul de judecare a cauzelor, în termen rezonabil, fără a se admite întâzieri excesive, or, pe rolul instanței nu există cauze care se rețin, pentru o perioadă mai mare de un (1) an.

Un aspect tot mai important al activității Curții Supreme de Justiție a constituit dezvoltarea consecvenței jurisprudenței și asigurarea unei interpretări uniforme a legislației.

Indiferent însă de rezultatele obținute, CSJ are rolul să asigure în continuare o înaltă calitate a actului de justiție, astfel impunând încrederea societății în activitatea sa – aspecte care vor constitui și în continuare preocuparea cea mai importantă a instanței supreme.

În anul 2017, instanța va depune efort în realizarea următoarelor obiective:

1. Monitorizarea constantă a vârstei cauzelor pendinte și să întreprindă măsuri speciale pentru soluționarea cauzelor „vechi”, pornind de la cele mai vechi;
2. Respectarea termenelor-țintă, propuse pentru fiecare categorie de cauze:

Categoria		Faza 1 70%	Faza 2 95%	Zona tampon 5%
Cauze civile	A	2 luni	3 luni	
	B	3 luni	6 luni	
Cauze comerciale	A	2 luni	3 luni	
	B	3 luni	6 luni	
Cauze insolvabilitate	A	2 luni	3 luni	
	B	3 luni	6 luni	
Cauze de contencios administrativ	A	2 luni	3 luni	
	B	3 luni	6 luni	
Cauze penale	A	2 luni	3 luni	
	B	3 luni	6 luni	

3. Instruirea continuă a personalului instanței, în special a asistenților judiciari;
4. Asigurarea aplicării corecte și uniforme a legislației, de către instanțele judecătorești;
5. Acordarea asistenței metodice judecătorilor, în chestiunile de aplicare a legislației, perfecționarea formelor și metodelor de acordare a asistenței metodice.

Notă: datele statistice din Raportul prezentat diferă de cele prezentate în Hotărârile Plenului CSJ cu privire la activitatea instanței, pentru anii 2012-2015, ținând cont de metodologia utilizată, la colectarea datelor, conform criteriilor CEPEJ. Valorile indicatorilor statistici evidențiați în graficele prezentate, sunt rezultatul datelor culese în sistem manual, care, în parte, coincid cu datele culese în Programul Integrat de Gestionare a Dosarelor.

